

Granskningsutlåtande

- detaljplan för **Västra Garnudden**, plan nr
80-81

Vad är ett granskningsutlåtande?

Efter att en detaljplan varit ute på granskning sammanställer kommunen de synpunkter som skriftligt kommit in under granskningstiden, ett så kallat granskningsutlåtande. Ett granskningsutlåtande ska innehålla en sammanställning av de synpunkter som har kommit in under samrådet samt en redovisning av kommunens ställningstaganden och förslag med anledning av synpunkterna.

Bakgrund

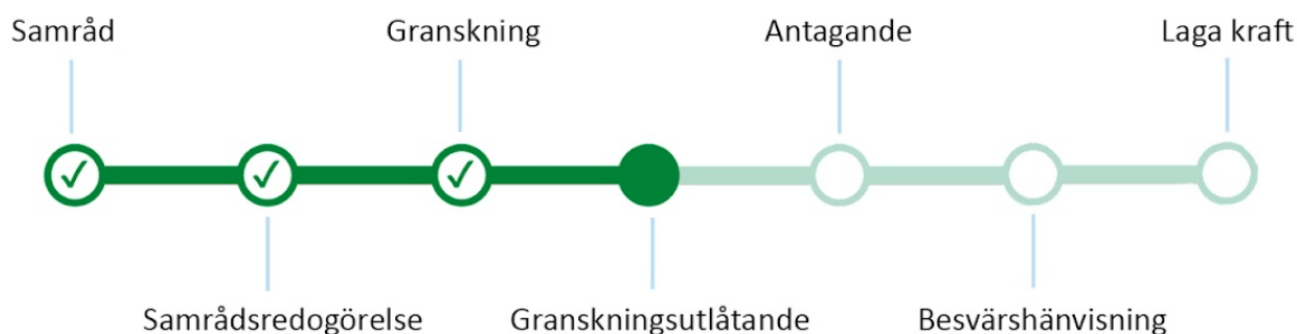
Kommunstyrelsen beslutade den 15 maj 2019 § 57 att ge Bygg- och miljönämnden i uppdrag att upprätta en ny detaljplan för Uttringe 1:12 m fl (Västra Garnudden) för att möjliggöra en ny dagvattendamm och våtmark i Västra Garnudden.

Den 10 oktober 2022 beslutade kommunstyrelsen att sända ut detaljplan Västra Garnudden på granskning med utökat förfarande. Planförslaget var ute på granskning under 26 oktober-23 november 2022

Detaljplanens syfte

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för anläggande av ett våtmarksområde med dagvattendamm i Västra Garnudden som kompensation för en planerad markavvattning av ett befintligt sumpskogsområde i Södra Hallsta. Planen syftar även till att rena vatten som når sjön Uttran via Flatenbäcken samt att anlägga nya gångstråk för att tillgängliggöra området för friluftslivet.

Planprocess

Revideringar efter samråd

Nedan presenteras de viktigaste revideringarna av planförslaget från samråd till granskning.

- Planområdesgränsen modifierades sedan samrådet. I nordöst utökades planområdet så att hela dammens inlopp ingick i planområdet. I sydost minskades planområdet. Ägarna till den privata fastigheten Uttringe 1:187 yttrade sig i samrådet och var emot att planområdet inkluderade deras fastighet. Efter samrådet utredde kommunen hur stor del av fastigheten Uttringe 1:187 som behöver övergå till kommunal ägo för att säkerställa att kommunen har rådighet över den mark som det renade vattnet transporteras genom innan det når Uttran. Resterande del av Uttringe 1:187 har lämnats utanför detaljplanen.
- Planbeskrivningen uppdaterades med en tydligare beskrivning av våtmarkens reningsfunktion.
- Planbeskrivningen uppdaterades med en mer utförlig beskrivning av föroreningsituation och historik om miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet som kan ha gett upphov till föroreningsämnen i marken.
- Inloppet till dammen har efter yttrande från Tunadals koloniträdgårdsförening flyttats. Föreningen uttryckte missnöje över utformning av Flatenbäckens omdragning då den skulle påverka föreningens kolonilotter. Kommunen lät då Norconsult utreda möjligheterna till en alternativ omdragning av Flatenbäcken vilket resulterade i ett förslag som innebär att inloppet till dammen skulle få en placering som är ca 20 m öster om den placeringen som var tilltänkt under samrådet. Flatenbäcken viker då av söderut i östra delen av Tunadals koloniträdgård, en yta som föreningen ej använder pga mycket skuggning från träd, för att sedan rinna under Garnuddsvägen och vidare mot dammen. En konsekvensbeskrivning togs fram av Ekologigruppen som visade på att det nya förslaget till damminlopp inte förväntas medföra en anmärkningsvärd påverkan på naturvärdena söder om Garnuddsvägen.
- Entrén från Bintebovägen till planområdet har på illustrationskartan flyttats ca 15 m norrut för ökad trafiksäkerhet enligt yttrande från privatperson

Reviderade/kompletterande utredningar

- Konsekvensanalys till följd av omledning av inloppet
- Kontrollprogram
- Anmälan om vattenverksamhet
- Revidering förprojektering av inlopp
- Reviderad markteknisk utredning

Revideringar efter granskning

Utifrån inkomna granskningsyttranden har planförslaget justerats. Nedan sammanfattas de viktigaste revideringarna av planförslaget efter granskningen.

- Ett avsnitt om buller har lagts till i planbeskrivningen.
- Planbeskrivningen har uppdaterats med mer information om masshantering.
- Planhandlingarna har reviderats efter Länsstyrelsens yttrande angående kommunens föreslagna hantering av strandskyddet. Detta genom att endast föreslå ett upphävande för de ytorna inom strandskydds-zonen som dammen och servicevägen upptar.
- En beräkning på den planerade våtmarkens reningseffekt har tagits fram
- Planområdesgränsen har justerats sedan granskningen. Detta efter att en kompletterande inmätning av skogskanten gjorts av kart- och mättingenjör. Den justerade planområdesgränsen stämmer därmed nu bättre överens med den befintliga skogskanten.
- Planhandlingarna har reviderats utifrån en ändrad utformning av dagvattendamm och översilningsyta. Den ändrade utformningen innebär mindre påverkan på naturvärdena i området utifrån yttranden inkomna under granskningen.
- Avsnittet om fåglar i planbeskrivningen har uppdaterats med resultat från artskyddsutlåtandet.

Reviderade/kompletterande utredningar

- Bullerutredning
- Artskyddsutlåtande
- Kalkyl på reningseffekt
- Reviderat kontrollprogram
- Reviderad miljöteknisk undersökning
- Reviderade systemhandlingar
- Reviderad geoteknisk undersökning

Ställningstagande

Inkomna synpunkter föranleder inga väsentliga ändringar av planförslaget i detta skede. Planhandlingarna har justerats i enlighet med detta granskningsutlåtande. Ändringarna och kompletteringarna i planen efter granskningen påverkar inte detaljplanens syfte, utformning eller innehåll i sådan utsträckning att den behöver ställas ut på nytt.

Vilka har yttrat sig?

Yttranden under samrådtiden

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen
Lantmäteriet
Trafikverket

Kommunala nämnder, bolag, förvaltningar och förbund

Kommunala rådet för funktionshinder
Vattenfall Eldistribution AB
Södertörns brandförsvarsförbund
SRV Återvinning

Övriga remissinstanser

Friluftsförbundet

Föreningar och intresseorganisationer

Klimatklubben Salem
Uttrans vattenvårdsgrupp
Tunadals koloniträdgårdsförening

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Privatperson 1
Privatperson 23
Privatperson 24
Privatperson 25
Privatperson 26
Privatperson 27
Privatperson 28
Privatperson 31

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen
Lantmäteriet

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och exploateringsenheten

Ej sakägare

Privatperson 2
Privatperson 3
Privatperson 4
Privatperson 5
Privatperson 6
Privatperson 7
Privatperson 8
Privatperson 9
Privatperson 10
Privatperson 11
Privatperson 12
Privatperson 13
Privatperson 14
Privatperson 15
Privatperson 16
Privatperson 17
Privatperson 18
Privatperson 19
Privatperson 20
Privatperson 21
Privatperson 22
Privatperson 29
Privatperson 30

Yttranden under granskningstiden

Kommunala nämnder, bolag, förvaltningar och förbund

Södertälje kommuns samhällsbyggnadskontor

Södertörns Fjärrvärme AB

Övriga remissinstanser

Friluftsförbundet, Salems lokalavdelning
Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Föreningar och intresseorganisationer

Uttrans Vattenvårdsgrupp
Stockholms Fältbiologer

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Privatperson 32
Privatperson 35
Privatperson 36
Privatperson 49
Privatperson 51
Privatperson 52
Privatperson 58
Privatperso 62
Privatperson 67
Privatperson 77
Privatperson 83
Privatperson 84

Ej sakägare

Privatperson 33
Privatperson 34
Privatperson 37
Privatperson 38
Privatperson 39
Privatperson 40
Privatperson 41
Privatperson 42
Privatperson 43

Privatperson 44
Privatperson 45
Privatperson 46
Privatperson 47
Privatperson 48
Privatperson 50
Privatperson 53
Privatperson 54
Privatperson 55
Privatperson 56
Privatperson 57
Privatperson 59
Privatperson 60
Privatperson 61
Privatperson 63
Privatperson 64
Privatperson 65
Privatperson 66
Privatperson 68
Privatperson 69
Privatperson 70
Privatperson 71
Privatperson 72
Privatperson 73
Privatperson 74
Privatperson 75
Privatperson 76
Privatperson 78
Privatperson 79
Privatperson 80
Privatperson 81
Privatperson 82
Privatperson 85
Privatperson 86

Statliga och regionala myndigheter och förbund

1. Länsstyrelsen

Bakgrund

Länsstyrelsen har tagit emot rubricerad detaljplan för granskning. Detaljplanen syftar till att möjliggöra för anläggande av ett våtmarksområde med dagvattendamm i Västra Garnudden som kompensation för en planerad markavvattning av ett befintligt sumpskogsområde i Södra Hallsta. Planen syftar även till att rena vatten som når sjön Uttran via Flatenbäcken samt att anlägga nya gångstråk för att tillgängliggöra området för friluftslivet. Länsstyrelsens yttrande utgår från innehållet i 5 kap. 22 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljö kvalitetsnormer för vatten och strandskydd.

Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kopplade till vattenverksamhet och markavvattning som kan ha betydelse för möjligheten att genomföra detaljplanen.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen har redogjort för dagvattenanläggningarnas dimensioner samt beräkningar av reningseffekt som visar att åtgärdsbehovet om reduktion av 48 kg fosfor/år uppnås. Detta baserar sig dock på att allt fosfor är partikelbundet och kan sedimentera i dammen. Det finns inga uppgifter avseende reningseffekten vid risk för en hög andel löst fosfor. Kommunen behöver förtydliga denna effekt och vid behov presentera förslag på ytterligare reningsinsatser.

I övrigt anser Länsstyrelsen att kommunen har hanterat de synpunkter som framfördes i samrådet.

Strandskydd

Det är viktigt att upphävande av strandskydd sker med stor hänsyn till de våtmarksvärden och övriga naturvärden som finns inom planområdet. Länsstyrelsen anser att kommunen inte har visat att det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet i den utsträckning som föreslås och att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som anges i planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

I den del som avser själva dagvattendammen, så som den redovisas i planbeskrivningen, delar Länsstyrelsen kommunens bedömning att strandskyddet kan upphävas med de skäl som anförs (7 kap. 18 c § punkt 3 och 5 miljöbalken). Detta eftersom dammen fordrar en del löpande skötsel som annars kan hindras av strandskyddet. Dock har kommunen i sin motivering till upphävande av strandskydd blandat ihop de särskilda skälen i punkt 3 och 5. För det strandskyddsupphävande som föreslås utöver den yta som dammen ska uppta har kommunen inte beskrivit några motiv. I denna del behöver kommunen visa att det finns särskilda skäl för upphävande av strandskydd.

Kommunen anger i planbeskrivningen att planområdet planeras tillgängliggöras genom anläggande av spänger, stigar och sittplatser. Enligt Länsstyrelsens bedömning bör nödvändiga anläggnings- och

tillgänglighetsåtgärder i anslutning till dammen med fördel kunna hanteras genom ett dispensförfarande i stället för genom ett upphävande av strandskyddet.

Kommunen behöver även förtydliga i plankartan var strandskyddet ska upphävas. I nuläget överensstämmer inte illustrationen i planbeskrivningen med plankartans redovisning av strandskyddets upphävande.

Övrigt gällande planens genomförbarhet

Vattenverksamhet och kompensationsåtgärder för våtmark

Anläggandet av våtmarken är en kompensationsåtgärd för att uppnå villkoren i beslutet om förlängd dispens och tillstånd för markavvattning som ska ske på fastigheten Salem 5:77, Södra Hallsta (se Länsstyrelsens beslut dnr 531-58225-2021). Kommunen har lämnat in kontrollprogram för arbetena vid Garnudden i ärende 535-38985-2022. Länsstyrelsen har beslutat att inte vidta någon åtgärd i det ärendet. I och med beslutet har Länsstyrelsen godkänt platsen som kompensation för exploatering av våtmark enligt villkor i Länsstyrelsens dispensbeslut.

Kommunen har anmält vissa arbeten i vattenverksamhetsärende med diarienummer 535-38494-2022 och Länsstyrelsen har beslutat om försiktighetsmått. Kartan i anmälningsärendet sammanfaller med kartan i planbeskrivningen, så arbetena i planbeskrivningen ser ut att vara godtagbara ur vattenverksamhetssynvinkel.

Plankartan anger naturmark för en stor yta. Eftersom all mark ligger så pass lågt utgör hela ytan troligen ett vattenområde enligt miljöbalkens definition. Det innebär att framtida markarbeten såsom schakt eller utfyllnad är vattenverksamhet som kräver tillstånd eller behöver anmälas i enlighet med 11 kap. miljöbalken.

Kommunens kommentar:

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Detaljplanen syftar i första hand till att kompensera de naturvärdena och ekologiska funktionerna som går förlorade i och med exploateringen i Södra Hallsta. År 2019-2020 togs ett LÅP fram för Uttran där man konstaterade betinget för sjön. Då sågs en möjlighet att inom detaljplan Västra Garnudden bidra med rening som skulle förbättra kvalitén i Uttran, förutom enbart kompensationen som är det egentliga huvudsyftet. Kompensationen för exploateringen i Södra Hallsta och att bemöta betinget för Uttran är alltså två separata frågor. Det finns inget krav på att detaljplan Västra Garnudden ska minska betinget på egen hand. Kommunen har efter granskningen låtit ta fram en mer precis beräkning på våtmarkens reningseffekt. Denna visar att av de ca 90 kg fosfor/år som tillförs Uttran från Flatenbäcken (totalfosfor) beräknas den planerade anläggningen minska utsläppet av totalfosfor med 51-79 kilo per år till Uttran. Löst fosfor i form av fosfat kan också antas renas, främst genom upptag av den växtlighet som kommer att finnas och till viss del genom adsorption i marken. En enkel överslagsberäkning visar att ungefär 10 kg löst fosfor per år kan tas upp av våtmarken och att 8 kg per år rinner ut i Uttran (se Föroreningsberäkningar för planerad våtmark, Systra 2023)

Strandskydd

Synpunkt noteras. Den föreslagna ytan för upphävande av strandskydd har justerats och omfattar nu ytan för den planerade dammen och inlopp samt för den driftväg som föreslås inom 100 meter från Flatenbäcken. Resterande ytor inom 100 meter från Flatenbäcken och 100 meter från Uttran föreslås återinträda. Spängerna föreslås nu att hanteras via ett dispensförfarande.

2. Lantmäteriet

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2022-09-08) har följande noterats:

Beteckning finns i plankarta men planbestämmelse saknas

Del av Garnuddsvägen är enligt plankarta planlagd med beteckning GATA. Det saknas dock en sådan bestämmelse bland planbestämmelserna. Detta behöver åtgärdas.

Planbestämmelse finns men beteckning saknas i plankartan

Bland planbestämmelserna finns följande planbestämmelse:

damn,

Damn. Största djup är 2 meter, 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

Lantmäteriet har dock inte kunnat hitta beteckningen på plankartan. Detta behöver åtgärdas.

Grundkarta

I grundkartan saknas fastighetsbeteckningar för fastigheterna Uttringe 1:187 och Uttringe S:49 som båda berörs av detaljplanen. Det är viktigt att fastighetsbeteckningarna redovisas för att göra det lätt för den som är berörd av planen att hitta respektive fastighet på plankartan.

Otydligt redovisade gränser

Lantmäteriet har vid genomgång av plankartan noterat att till detaljplanen redovisade gränser är otydliga, mer specifikt redovisning av planområdesgräns och administrativ gräns. Redovisning av gränser i plankartan ska redovisas så att det klart framgår vilka områden de reglerar.

Samfällighet inom planområdet saknas i grundkartan

Planbeskrivningen redogör att samfälligheten Uttringe S:49 lokaliseras inom planområdet. Vid planläggning är det viktigt att de fastighetsrättsliga förhållandena redovisas korrekt inom planområdet. Samfälligheten behöver därför redovisas inom samtliga sträckor som berörs av planläggningen.

Inlösen av allmän plats

Detaljplanen innebär att privatägd mark tillhörande Uttringe 1:187 till viss del läggs ut som allmän plats med kommunalt huvudmannaskap. En viktig följd av planläggningen är att sådan allmän plats kan lösas in. Skrivningen ang. inlösen av allmän plats i planbeskrivningen bör förtydligas så att det framgår att kommunen med stöd av detaljplanen har rätt att lösa in den allmänna platsen utan överenskommelse med den berörda fastighetsägaren.

Kostnader för fastighetsbildning

Enligt planbeskrivning kommer fastighetsbildning behövas i plangenomförandet. Av planhandlingarna framgår det att Salem kommun ansvarar för att initiera fastighetsbildning. Däremot anges inte något om vem som bekostar den fastighetsbildning som behövs för genomförandet av detaljplanen.

Skrivfel i planbeskrivning

I planbeskrivningen på sida 28 under rubriken "fastighetsbildning" är följande mening ofullständig då den saknar ett ord:

"I det fall kommunen inte kommer överens med fastighetsägarna om en kommer kommunen skicka en ansökan om fastighetsreglering hos Lantmäteriet."

Kommunens kommentar: Planhandlingarna har justerats efter synpunkterna.

Kommunala nämnder, bolag, förvaltningar och förbund

3. Södertälje kommuns samhällsbyggnadskontor

Södertälje kommuns samhällsbyggnadskontor har inget att tillägga.

4. Södertörns Fjärrvärme AB

Södertörns Fjärrvärme AB har ingen erinran.

Övriga remissinstanser

5. Friluftsförbundet, Salems lokalavdelning

Friluftsförbundet har tagit del av planförslaget och närvarade också på kommunens granskningsmöte den 15 november.

Friluftsförbundet är en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation. Sedan 1892 har vi främjat friluftslivet och värnat allemansrätten och har drygt 112 000 medlemmar på nationell nivå. Lokalavdelningen i Salems kommun har funnits i ca 50 år, vi har i dagsläget ca 400 medlemmar, efter ett litet medlemstapp under Covid-19 pandemin. Vi är en aktiv förening med ungefär 30 ledare som verkar i barngrupper från åldrarna 3-18 år, viss vuxenverksamhet och aktiviteter för allmänheten i kommunen. All verksamhet sker utomhus, ofta med utgångspunkt från en lägerplats eller samlingsplats i ett tätortsnära skogsområde.

Friluftsförbundet är remissinstans för att granska remisser från olika aktörer och vi lämnar även synpunkter på kommunens detaljplaner. Utgångspunkten för våra synpunkter är Friluftsförbundets friluftsmiljöprogram, allmänhetens möjlighet till friluftsliv och lokalavdelningens aktiviteter. Vi har tidigare lämnat synpunkter på planförslaget i oktober 2021. Nedan lämnar vi synpunkter på

det uppdaterade planförslaget, som är öppet för granskning fram till 23 november 2022.

Övergripande synpunkter på detaljplanen

Från det nya underlaget och från samrådsmötet den 15:e november har det framkommit information som gör det extra viktigt att säkerställa valet av Västra Garnudden som det bästa alternativet för kompensationsområde för att möta Länsstyrelsens villkor för markavvattningen i Södra Hallsta. Vidare är det viktigt att hela tiden säkerställa att netto-miljövinster är tillräckligt stora och långsiktiga för att motivera de planerade kortsiktiga och långsiktiga ingreppen i den befintliga våtmarken i Västra Garnudden. Dessa ingrepp kommer ha en direkt påverkan på naturmiljön och allmänheten under arbetets gång, och en långsiktig påverkan på den nya biotopen som skapas, omkringliggande naturmiljöer inklusive sjön Uttran, boende i närmiljön och allmänhetens tillgänglighet till och upplevelse av området.

Punkter där vi ser risker som måste hanteras innan projektet drar igång och uppföljas kontinuerligt under projekteringen och efter slutförande

- Att kommunen har noggrann kontroll på och utför mätningar av föroreningar i marken, som orsakats av tidigare kemisk industri, sop- och avfallshantering i området. Kommunen behöver ta fram beslutspunkter och åtgärder för att säkerställa att miljögifter inte frigörs eller sprids i området.
- Avvattning av våtmarker frigör koldioxid. Säkerställ att vetenskaplig evidens för långsiktig positiv miljöpåverkan hela tiden stöttar planerade åtgärder.
- Minimera påverkan på befintlig naturmiljö och biologisk mångfald under arbetets gång. Både områden med naturvärdesklass 2 (högt) och 3 (påtagligt) bör hanteras så varsamt som möjligt. Anledningen att vi tycker detta, beror på att hela ytan inom planförslaget har under lång tid varit relativt opåverkat av människan, vilket skapar ett mervärde i sig.
- Kommunen måste långsiktigt säkra resurser (pengar och personal) för underhåll, inventering och uppföljning av mark- och vattenstatus samt biologisk mångfald.

Punkter där vi ser att den föreslagna planen kan leda till positiva effekter

- Planförslaget kommer sannolikt bidra till förbättrad vattenkvalitet i sjön Uttran. Fosfor är ett stort problem i Uttran. Under mötet diskuterades även sjön Flaten som också är övergödd och behovet av uppströms åtgärder. Det är viktigt att se detta planförslag som en åtgärd av många som måste ingå i kommunens vattenplaner.
- Planförslaget förväntas bidra till ökad biologisk mångfald och en rik biotop.
- Planförslaget kommer öka tillgängligheten till denna naturmiljö genom stigar, spänger och skyltar samt inbjuda till nyfikenhet och förståelse för vår miljö och ekosystemet. Detta kommer vara positivt för förskola och skolverksamhet, för friluftsförandet och andra ideella verksamheter och för den nyfikna och vetgiriga allmänheten.
- Det är positivt att detta område planeras ingå i Garnuddens naturreservat, vilket kommer säkerställa framtida skydd för området.
- Vår tidigare synpunkt om att säkerställa tillgängligheten till området även för personer med olika funktionshinder kvarstår.

Kommunens kommentar: Resultat från screening-analys, som genomfördes inför samrådet, där fler parametrar analyserar visar att halterna underskrider laboratoriets rapporteringsgränser för PCB och halogenföreningar. Halterna av tungmetaller i jordmaterialet på upplagsytan och ytan där dammen är tänkt att anläggas är generellt låga. Samtliga metallhalter underskrider aktuella riktvärden (Mindre än känslig markanvändning). Efter samrådet kompletterades den miljötekniska markundersökningen med provtagning av dioxiner och PFAS. Undersökningen visade inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningsskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torv. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålor som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

Kontrollprogrammet redogör för metod och kontrollintervall för drift av dammanläggningen. Efter att dammen har anlagts kommer kommunens driftsenhet ansvara över anläggningen och se till att dess funktion bibehålls över tid.

Trots att en beräkning på nettoeffekten är komplicerat har kommunen låtit en grov beräkning tas fram efter granskningen. Denna visar att den totala effekten på klimatgaser, till följd av markavvattning i Södra Hallsta och kompensationsåtgärden i Västra Garnudden, är positiv. Se rubrik "Miljöpåverkan" i planbeskrivningen.

6. Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Detaljplanen syftar till att möjliggöra anläggning av ett våtmarksområde med dagvattendamm och nya gångstråk i västra Garnudden.

Naturskyddsföreningen i Botkyrka och Salem samarbetar med Uttrans Vattenvårdsgrupp, ett utskott i Uttrans Fastighetsägarförening samt med Uttrans Fiskevårdsförening m.fl.

Ett av Naturskyddsföreningens och våra samarbetspartners gemensamma mål är att på olika sätt arbeta för att vattenkvaliten i våra sjöar och hav förbättras. Detta kan bland annat ske genom att vi medverkar i olika samrådsgrupper mellan myndigheter och andra organisationer i syfte att vi i våra kommuner uppnår så god kemisk och ekologisk status som möjligt, enligt EU:s ramdirektiv för vatten 2000/60/EG. Vårt lokala mål är exempelvis att på olika sätt se till att sårbarheten minskar beträffande dricksvattentillgången, för de tre till sjön Uttran angränsande kommunerna, Botkyrka, Salem och Södertälje.

Sjön Uttran, har förutom sina estetiska och stora rekreativvärden, utpekats i två oberoende rapporter som en tänkbar sjö i länet för att kunna bli en råvattenreserv. Pågående och alltmer ökande klimatförändringar eller om en olycka i dricksvattentäkten Mälaren uppkommer, så kan det innebära att det blir en dricksvattenbrist i 25 kommuner.

Föreningarna gläds åt planerna att förbättra dagvattenhanteringen i Salems kommun, genom att anlägga en dagvattendamm i västra Garnudden för att minska belastningarna av föroreningar och fosfor till sjön Uttran. Det är även positivt att kommunen avser att strandskyddet kommer att återinföras och att området klassas som natur i förslaget till detaljplan för Uttringe 1:12 mfl. Hela våtmarksområdet i nämnda planförslag bör skyddas på samma sätt.

Synpunkter

- Vi finner det problematiskt att eliminera den fungerande våtmarken i Hallsta, som bidrar som kolsänka med en nyskapad våtmark på en annan geografisk plats, då båda behövs.
- För övrigt kommer en del av den viktiga tätortsnära skogen för allmänheten att minska och påverka den biologiska mångfalden negativt i det aktuella området.
- Vi anser att hela våtmarksområdet i Hallsta bör skyddas och bevaras.
- Vi åberopar våra tidigare inskickade synpunkter 2022-06-09 från utredningen
- "Grönstrukturen i Stockholmsregionen". Vikten att bevara ekosystemtjänster, dvs. gratistjänster från naturen i vår närhet.
- Med ökande klimatpåverkan och därmed ökad nederbörd bör anläggandet av V. Garnuddens damm samt dagvattenhantering i Salems kommun dimensioneras att klara 30 och 100 års-regn.
- Vi anser att ett kontrollprogram för skötsel av dagvattendammen bör upprättas. Kontrollprogrammet bör innefatta analys av E. coli, d.v.s. tarmbakterier, total fosfor, totalkväve samt PFAS och dioxiner på inkommande vatten till dagvattendammen.

- Förtydligande: provtagning och analys av vattenkvalitet bör göras på utgående vatten från sjön Flaten samt utloppsvatten i Flatenån vid koloniområdet. För att möjliggöra jämförelse och lättare lokalisera nämnda parametrar.
- Flatenån vid koloniområdet bör inte tillåtas bli kulverterad utan vattenströmmen bör tas fram i dagen.

Övrigt:

Översilningsområdet bör göras så stort så möjligt och uppehållstiden för vattnet bli så lång så möjligt, innan det renade vattnet når sjön.

Området skall göras tillgängligt även för handikappade, barnvagnar och äldre. Vägar ska inte hårdgöras eftersom grusning underlättar infiltration av dagvatten.

En förutsättning för en lyckad investering och restaurering av sjön Uttran är att alla avlopp, samt tänkbara diffusa utsläpp, från t.ex. den f.d. Bintebotippen eller genom felaktig gödsling på kolonilotter m m. bör ha åtgärdats. Avsikten är att undvika att sjön efter några år återgår till sitt limnologiskt dåliga tillstånd och investeringar går förlorade.

Naturskyddsföreningen tillstyrker att Garnuddens våtmarksdamm skapas förutsatt att ovanstående synpunkter infrias. Dagvattendammen ska ses som en förbättrande kompletterande våtmark till den befintliga våtmarken i södra Hallsta som därför bör och behållas oexploaterad. Beslut om detta samrådsyttrande togs vid Naturskyddsföreningens styrelsemöte den 16 november 2022.

Kommunens kommentar:

Sumpskogen i Södra Hallsta visar spår av historiska vattensamlingar vilka idag till stor del är uttorkade. I Västra Garnudden planeras för en våtmark med mer bestående vattensamlingar där bland annat groddjur kan etableras sig. Sumpskogsområdet i Södra Hallsta som berörs av exploateringen är ca 1700 kvadratmeter stort. Våtmarken som restaureras i Västra Garnudden är ca 1,1-1,6 ha stor och knyter an omkringliggande sumpmark till ett sammanhängande våtmarksområde och kommer att ge god miljönytta på längre sikt. Kommunen bedömer därmed att planförslaget är av stor nytta för miljön

Planområdet består av drygt 5 hektar skog. Åtgärderna i planförslaget innebär nu att endast knappt 0,24 hektar av skogen avverkas för att möjliggöra för dammen. Området föreslås planläggas som naturmark på allmän plats och tillgängliggöras med promenadstråk. Dessutom planerar kommunen att införliva skogen i Garnuddens naturreservat. Det innebär att den biologiska mångfalden inte kommer att påverkas negativt utan snarare positivt. Inte minst av att en stor del mark återväts. Detta påvisar utredningar från Naturcentrum och Ekologigruppen, se artskyddsutlåtande och kontrollprogram.

Ingen bebyggelse kommer att tillkomma inom planområdet. Inte heller kommer ytor inom planområdet att hårdgöras. Dessutom kommer inflödet av vatten från Flatenbäcken inte att öka på grund av åtgärderna i planförslaget. Inte heller minskas nuvarande flödeskapacitet på grund av åtgärderna i planförslaget. Den kommer snarare att öka då vattnet från Flatenbäcken kommer att ha två vägar att rinna igenom vid högflöden, genom inloppet mot dammen och genom bäckens ursprungliga dragning.

Ett kontrollprogram som beskriver skötseln av dammen och våtmarken i stort samt vilka försiktighetsåtgärder som behöver beaktas vid anläggandet av våtmarken har upprättats.

Kommunen utför regelbundna provtagningar på vattnet i Flatenbäcken och avser att fortsätta med det.

Flatenbäcken föreslås inte vara kulverterad under koloniområdet. Under Garnuddsvägen föreslås att vattnet leds i två trummor söderut och in i skogen, se planbeskrivningen.

Spången som föreslås inom planområdet är tänkt att anläggas med avåkningskydd.

Föreningar och intresseorganisationer

7. Uttrans Vattenvårdsgrupp, UVVG

Detaljplanen syftar till att möjliggöra anläggning av ett våtmarksområde med dagvatten damm och nya gångstråk i västra Garnudden.

Uttrans Vattenvårdsgrupp är ett utskott i Uttrans Fastighetsägarförening och samarbetar med Naturskyddsföreningen i Botkyrka och Salem samt Uttrans Fiskevårdsförening m.fl.

Ett av våra gemensamma mål i vår verksamhet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och hav för att nå så god kemisk och ekologisk status så möjligt, enligt EU:s ramdirektiv för vatten 2000/60/EG. Vårt lokala mål är att i förlängningen minska sårbarheten beträffande dricksvattentillgången för de tre till sjön Uttran angränsande kommunerna Botkyrka, Salem och Södertälje.

Sjön Uttran har, förutom sitt estetiska och stora rekreativevärde, utpekats i två oberoende rapporter som en tänkbar sjö i länet att kunna bli en råvattenreserv. Pågående och alltmer ökande klimatförändringar eller en olycka i dricksvattentäkten Mälaren kan innebära dricksvattenbrist i 25 kommuner.

Föreningarna samtycker ändå med planerna att förbättra dagvattenhanteringen i Salems kommun genom att anlägga en dagvattendamm i västra Garnudden. Detta för att minska belastningarna av föroreningar och fosfor till sjön Uttran. Det är även positivt att kommunen avser att strandskyddet

kommer att återinföras och att området klassas som natur i detaljplanen. Hela våtmarksområdet bör skyddas på samma sätt.

Synpunkter

- Vi finner det problematiskt att eliminera den fungerande våtmarken i Hallsta, som bidrar som kolsänka med en nyskapad våtmark på en annan geografisk plats, då båda behövs.
- För övrigt kommer en del av den viktiga tätortsnära skogen för allmänheten att minska och påverka spridningen av den biologiska mångfalden negativt.
- Vi anser att hela våtmarksområdet i Hallsta bör skyddas och bevaras.
- Vi åberopar våra tidigare inskickade synpunkter 2022-06-09 från utredningen "Grönstrukturen i Stockholmsregionen", vilken beskriver vikten att bevara ekosystemtjänster, dvs. gratistjänster från naturen i vår närhet.
- Med ökande klimatpåverkan och därmed ökad nederbörd bör anläggandet av V.Garnuddens damm samt dagvattenhantering i Salems kommun dimensioneras att klara 100 års-regn.
- Vi anser att ett kontrollprogram för skötsel av dagvattendammen bör upprättas. Kontrollprogrammet bör innefatta analys av Escherichia coli, d.v.s. tarmbakterier, total fosfor, total kväve samt PFAS och dioxiner på inkommande vatten till dagvattendammen.
- Förtydligande: Provtagning och analys av vattenkvalitet bör göras på utgående vatten från sjön Flaten samt utloppsvatten i Flatenån vid koloniområdet för att möjliggöra jämförelse och lättare lokalisera nämnda parametrar.
- Flatenån vid koloniområdet bör inte kulverteras utan tas fram i dagen.

Övrigt:

Översilningsområdet bör göras så stort så möjligt och uppehållstiden för vattnet blir så lång så möjligt, innan det renade vattnet når sjön.

Området skall göras tillgängligt även för handikappade, barnvagnar och äldre. Vägar ska inte hårdgöras eftersom grusning underlättar infiltration av dagvatten.

En förutsättning för en lyckad investering och restaurering av sjön Uttran är att alla avlopp, samt tänkbara diffusa utsläpp från t.ex. f.d. avfallstippar eller felaktig gödsling exempelvis kolonilotter m. m. har åtgärdats och undanröjts. Avsikten är att undvika att sjön efter några år återgår till sitt limnologiskt dåliga tillstånd och kommunala investeringar går förlorade.

Uttrans Vattenvårdsgrupp tillstyrker till Garnuddens våtmarksdamm om ovanstående förutsättningar infrias. Våtmarken ska ses som en förbättrande och kompletterande våtmark till den befintliga våtmarken i södra Hallsta, som behålls oexploaterad.

I händelse av att Västra Garnuddens våtmarksdamm ej blir av på grund av ändrade beslut, föreslår Uttrans Vattenvårdsgrupp att den f.n. befintliga och raka sträckningen av Flatenbäcken meandras för

att fördröja dagvattnet och minska löst fosfor m. m. Vi refererar till examensarbetet om bl.a meandring "Restaurering av Vattendrag" Eva Djupfors Schwab, SLU
http://hojea.se/rapporter/Restaurering_vdr_aatgfoerslag_Trolleberg-Exarb_SLU-.pdf

Sid. 44. Citat "Vought (1995) föreslår plantering av sumpskogar i översvämningszoner längs vattendrag likt en korridor. Studier har påvisat en minskning med över 90 % av löst fosfor i ytvatten genom bindning till biomassan eller sedimentering i gråalsbestånd längs vattendragers strandzon (Mander et al.,1995). Som kvävefixerande växt har al förmågan att binda luftburet kväve till sina rötter. Vid näringsrika ståndorter sker dess huvudsakliga kvävefixering dock genom upptag via rotsystemet och kan därför med fördel planteras inom buffertzoner." slut citat.

En kompletterande meanderlösning som kan skapas i den redan befintliga Garnuddens våtmark kan ge effektiva, estetiska, praktiska fördelar. Inte minst ekonomiska fördelar såsom att den befintliga gångstigen kan utnyttjas som serviceväg vid skapandet av meandringen. På så sätt kan mycket skog sparas samt minska fosfor och kväve till sjön Uttran.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 4. Kommunen noterar synpunkten om en meandrande lösning i händelse av att den planerade dammen ej blir av.

8. Stockholms Fältbiologer

Sammanfattande omdöme

Stockholms Fältbiologer anser att detaljplanen för Västra Garnudden inte är framtagen utifrån korrekta analyser av planområdets egenskaper och möjligheter och därmed bör dras tillbaka för omarbetning. Vi motsätter oss också markavvattningen av våtmarken i Södra Hallsta och ser över huvud taget inte att den kompensationslösning som nu utgör förslag på detaljplan för Västra Garnudden är godtagbar och försvarbar för kommande generationer. Förändringarna som föreslås är omfattande och innebär långsiktiga konsekvenser för enskilda invånare, kommunens ekonomi och för miljön och klimatet som vi har ett gemensamt ansvar för. För att planen ska kunna godkännas ur ett miljö- och klimatperspektiv ser vi ett behov av ett antal kompletterande analyser – i enlighet med Miljöbalkens principer och regelverk – samt ett omarbetat förslag som baseras på en nyanserad diskussion om möjliga, effektiva alternativ för området.

Vår huvudsakliga kritik handlar om avsaknad av analys av och hänsyn till: den befintliga våtmarkens höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster; våtmarkens kapacitet som filter för vattenrening; föreslagna åtgärders relation till nödvändiga insatser uppströms; sumpskogens funktion för dämpning av ljud från järnvägen för närboende; områdets befintliga och möjliga rekreationsvärden; förslagets effekter på koldioxidutsläpp; samt risken för spridning av föroreningar. Sammantaget ser vi alltför stora risker och samhällsliga kostnader med det liggande förslaget och förespråkar prövning av naturbaserade lösningar för området.

Precisering av kritik

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster med potential att stärkas naturligt genom att dämna den grävda, uträtade Flatenån och

inkommande vatten leds/sprids in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3). Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Bedömningen av områdets vattenrening måste vidare ställas i relation till andra vattenrenande åtgärder uppströms i vattenflödet runt Flaten, vilka pekats ut som prioriterade i flera expertrapporter och som behöver hanteras för att hantera de problem med övergödning och övrig externbelastning som identifierats.

Sumpskogen dämpar ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en spång genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap" och möjligheter till lärande för barn, skolungdom och "minifältisar". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och en ansvarsfull avvägning måste göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen föreslås ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken. Det är över huvud taget olämpligt att gräva i mark med denna historia av föroreningar.

Kommunens kommentar: För att leda in vattnet in i planområdet och sprida det vidare över en större yta krävs att vattnet leds in på en höjd så att naturlig rinning sker mot recipient. Plushöjden på dikesbotten för den befintliga delen av Flatenbäcken söder om Garnuddsvägen är lägre än den för det planerade diket och därmed är det svårare att realisera en översilning från Flatenbäckens befintliga bäckfåra.

Det stämmer att det inom planområdet för detaljplan Västra Garnudden finns höga naturvärden. Det stämmer också att det inom planområdet finns delområden som är blöta. Området är dock inte en sammanhängande våtmark idag då de ursprungliga förutsättningarna för den våtmark som en gång funnits inte längre finns. Detta går att läsa i naturvärdesinventering. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark. Området är dikat i öst vilket gör det delvis torrlagt. Åtgärderna i planförslaget syftar därför till att restaurera den äldre våtmarken genom omledning av Flatenbäcken och återvätning av marken. Detaljplanen föreslår inte att rätta ut slingrande diken.

Efter granskningen togs en bullerutredning fram med syfte att utreda planförslagets effekter på bullernivåerna från järnvägen till bostadshusen längs planområdets sydvästra kant. De beräknade bullernivåerna från järnvägstrafiken visade sig underskrida riktvärdena i trafikbullerförordningen och i Trafikverkets riktlinje för de utredda alternativen. Skillnaden mellan nuvarande bullernivåer och förväntade bullernivåer efter planerade åtgärder var låg. Detta beror främst på att träd inte har någon större effekt för minskning av järnvägsbullret. Däremot kan träd ha en viss maskerande effekt, det vill säga att när det blåser överröstar suset från träden helt eller delvis trafikbullernivån i området. På så vis skulle det kunna upplevas som att bullersituationen blir sämre om träd avlägsnas. I det aktuella fallet planeras träd inom en yta om knappt 2400 kvm att tas ner. Mestadeln av skogen mellan järnvägen och bostadsområdet sparas, det vill säga de träd som ligger närmast bebyggelsen och som bidrar mest till att maskera trafikbuller. Den maskerande effekten bör därmed till största delen kvarstå. För mer se Bullerutredningen.

Skogen i Västra Garnudden har höga naturvärden men är inte en urskog. Kommunen planerar att tillgängliggöra området med en spång som ska gå i väst-östlig riktning och som ska slingra sig genom skogen. Inom området finns idag en trådfri korridor genom skogen som löper i sydvästlig-nordöstlig riktning, från mitten av planområdet till Flatenbäcken. Denna korridor är tänkt att nyttjas för placering av en del av spången för att spara så mycket träd som möjligt. Spången ska inte vara upplöst, inte heller är det tänkt att det inom planområdet ska anläggas badplats, utegym eller lekplats. Alla åtgärderna i planförslaget, förutom spången, kan härledas till anläggning eller drift av dammen och översilningsytan.

Efter granskningen har mängden av schaktmassor från den föreslagna dammen minskat då dammen yta minskat från 4370 m² till ca 790 m² och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³. I Västra Garnudden har delar av det äldre våtmarksområdet redan utdikats vilket innebär att det idag finns torv som är i kontakt med syret i luften. Detta innebär betydligt mindre grävning i torv. Det innebär att schaktmassorna kommer att bestå av delvis redan torrlagd torv. Om schakten i torv efterbehandlas på ett bra sätt kan den negativa klimatpåverkan från brytningen minskas. Det effektivaste motmedlet mot ytterligare nedbrytning av torv på utdikade marker, är att ställa marken under vatten igen. Då upphör vidare nedbrytning av torven och därmed utsläppen av växthusgaser. I Västra Garnudden föreslås schaktas i torv

endast för att bereda för dagvattendammen. Detta schakt kommer att fyllas med vatten som leds om från Flatenbäcken vilket minskar negativa klimatpåföljder. Det innebär att en del torv grävs upp för att bereda för dammen och blir torrt, men stora mängder torv blir också blötare till följd av åtgärderna i planförslaget, både på platsen där schaktet fylls med vatten, men också till följd av att vattnet från dammen rinner vidare till planerad översilningsyta.

Utformningen av dammen är en avvägning mellan många olika faktorer, däribland klimatpåverkan till följd av schakt i torvmark. Schaktningen medför att en del torv torrläggs, dock är det inte möjligt att uppnå samma uppehållstid på vattnet som led om från Flatenbäcken om vattnet bara hade översilats. Det hade inte heller varit möjligt att uppnå samma reningsgrad, då djuphålorna bidrar till sedimentering av föroreningspartiklar, eller samma ekologiska funktioner såsom livsmiljöer för groddjur. Dammens utformning syftar även till att sprida det inkomna vattnet över en bred yta. På så sätt hindras att kanaler bildas där vattnet rinner snabbare mot Uttran. För en mer utförlig beskrivning, se planbeskrivningen.

Inom ramen för miljötekniska undersökningen, som utförts av Atrax Energi & Miljö, har provtagningar inom området och inom angränsande upplagsyta genomförts vid fyra separata tillfällen mellan 2020-2023. Prover har tagits på mark och grundvatten.

Den första provtagningen visade på generellt låga föroreningshalter av både organiska och oorganiska föroreningar. Detta gäller jordmaterialet från både upplagsytan och området för den planerade dagvattendammen. Halterna av såväl metaller som organiska föroreningar var generellt låga och risken för spridning för majoriteten av analyserade grundämnen var mycket liten. Efter samrådet gav kommunen Atrax Energi & Miljö i uppdrag att genomföra ytterligare provtagningar i området. Provtagningarna gjordes i syfte att komplettera tidigare provtagningar avseende föroreningar som kan ha uppstått av tidigare miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet. Det togs även sedimentprover i Uttran för att i framtiden ha ett referensvärde att jämföra situationen före och efter anläggningen av dammen. Baserat på de provtagningsresultaten från den kompletterande undersökningen konstaterades förorenings-spridning som låg. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningsskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändigt. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

Trots att en beräkning på nettoeffekten är komplicerat har kommunen låtit en grov beräkning tas fram efter granskningen. Denna visar att den totala effekten på klimatgaser, till följd av markavvattning i Södra Hallsta och kompensationsåtgärden i Västra Garnudden, är positiv. Se rubrik "Miljöpåverkan" i planbeskrivningen.

9. Privatperson 32

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas.* En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att

bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Det stämmer att det inom planområdet för detaljplan Västra Garnudden finns höga naturvärden. Det stämmer också att det inom planområdet finns delområden som är blöta. Området är dock inte en sammanhängande våtmark idag då de ursprungliga förutsättningarna för den våtmark som en gång funnits inte längre finns. Detta går att läsa i naturvärdesinventeringen. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark. Området är dikat i öst vilket gör det delvis torrlagt. Åtgärderna i planförslaget syftar därför till att restaurera den äldre våtmarken genom omledning av Flatenbäcken och återvätning av marken. Detaljplanen föreslår inte att rätta ut slingrande diken.

Efter granskningen togs en bullerutredning fram med syfte att utreda planförslagets effekter på bullernivåerna från järnvägen till bostadshusen längs planområdets sydvästra kant. De beräknade bullernivåerna från järnvägstrafiken visade sig underskrida riktvärdena i trafikbullerförordningen och i Trafikverkets riktlinje för de utredda alternativen. Skillnaden mellan nuvarande bullernivåer och förväntade bullernivåer efter planerade åtgärder var låg. Detta beror främst på att träd inte har någon större effekt för minskning av järnvägsbullret. Däremot kan träd ha en viss maskerande effekt, det vill säga att när det blåser överröstar suset från träden helt eller delvis trafikbullernivån i området. På så vis skulle det kunna upplevas som att bullersituationen blir sämre om träd avlägsnas. I det aktuella fallet planeras träd inom en yta om knappt 2400 kvm att tas ner. Största delen av skogen mellan järnvägen och bostadsområdet sparas, det vill säga de träd som ligger närmast bebyggelsen och som bidrar mest till att maskera trafikbuller. Den maskerande effekten bör därmed till största delen kvarstå. För mer se Bullerutredningen.

Skogen i Västra Garnudden har höga naturvärden men är inte en urskog. Kommunen planerar att tillgängliggöra området med en spång som ska gå i väst-östlig riktning och som ska slingra sig genom skogen. Inom området finns idag en trädfri korridor genom skogen som löper i sydvästlig-nordöstlig riktning, från mitten av planområdet till Flatenbäcken. Denna korridor är tänkt att nyttjas för placering av en del av spången för att spara så mycket träd som möjligt. Spången ska inte vara upplyst, inte heller är det tänkt att det inom planområdet ska anläggas badplats, utegym eller lekplats. Alla åtgärderna i planförslaget, förutom spången, kan härledas till anläggning eller drift av dammen och översilningsytan.

Efter granskningen har mängden av schaktmassor från den föreslagna dammen minskat då dammen yta minskat från 4370 m² till ca 790 m² och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³. I

Västra Garnudden har delar av det äldre våtmarksområdet redan utdikats vilket innebär att det idag finns torv som är i kontakt med syret i luften. Detta innebär betydligt mindre grävning i torv. Det innebär att schaktmassorna kommer att bestå av delvis redan torrlagd torv. Om schakten i torv efterbehandlas på ett bra sätt kan den negativa klimatpåverkan från brytningen minskas. Det effektivaste motmedlet mot ytterligare nedbrytning av torv på utdikade marker, är att ställa marken under vatten igen. Då upphör vidare nedbrytning av torven och därmed utsläppen av växthusgaser. I Västra Garnudden föreslås schaktas i torv endast för att bereda för dagvattendammen. Detta schakt kommer att fyllas med vatten som leds om från Flatenbäcken vilket minskar negativa klimatpåföljder. Det innebär att en del torv grävs upp för att bereda för dammen och blir torrt, men stora mängder torv blir också blötare till följd av åtgärderna i planförslaget, både på platsen där schaktet fylls med vatten, men också till följd av att vattnet från dammen rinner vidare till planerad översilningsyta.

Utformningen av dammen är en avvägning mellan många olika faktorer, däribland klimatpåverkan till följd av schakt i torvmark. Schaktningen medför att en del torv torrläggs, dock är det inte möjligt att uppnå samma uppehållstid på vattnet som led om från Flatenbäcken om vattnet bara hade översilats. Det hade inte heller varit möjligt att uppnå samma reningsgrad, då djuphålorna bidrar till sedimentering av föroreningspartiklar, eller samma ekologiska funktioner såsom livsmiljöer för groddjur. Dammens utformning syftar även till att sprida det inkomna vattnet över en bred yta. På så sätt hindras att kanaler bildas där vattnet rinner snabbare mot Uttran. För en mer utförlig beskrivning, se planbeskrivningen.

Inom ramen för miljötekniska undersökningen, som utförts av Atrax Energi & Miljö, har provtagningar inom området och inom angränsande upplagsyta genomförts vid fyra separata tillfällen mellan 2020 och 2023. Prover har tagits på mark och grundvatten.

Den första provtagningen visade på generellt låga föroreningshalter av både organiska och oorganiska föroreningar. Detta gäller jordmaterialet från både upplagsytan och området för den planerade dagvattendammen. Halterna av såväl metaller som organiska föroreningar var generellt låga och risken för spridning för majoriteten av analyserade grundämnen var mycket liten. Efter samrådet gav kommunen Atrax Energi & Miljö i uppdrag att genomföra ytterligare provtagningar i området. Provtagningarna gjordes i syfte att komplettera tidigare provtagningar avseende föroreningar som kan ha uppstått av tidigare miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet. Det togs även sedimentprover i Uttran för att i framtiden ha ett referensvärde att jämföra situationen före och efter anläggningen av dammen. Baserat på provtagningsresultaten från den kompletterande undersökningen konstaterades förorenings spridning som låg. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändigt. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

10. Privatperson 33

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om

naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

11. Privatperson 34

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och *inte* utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av*

invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

12. Privatperson 35

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

13. Privatperson 36

Stoppa planen om en konstjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

14. Privatperson 37

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in. Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om

naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana. I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En Strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

15. Privatperson 38

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarens syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

16. Privatperson 39

Jag vill som medborgare i Salems kommun skicka in mina synpunkter på detaljplanen för Västra Garnudden. Jag vill inleda med att säga att jag förstår att politiker och tjänstemän vill komma vidare med de planer som funnits i så många år (Södra Hallsta/Västra Garnudden). Ni är säkert jättetrötta på att harva det här fram och tillbaka och behöva göra tester, ta in synpunkter och ordna möten med medborgare. "Kan vi inte bara få köra nu?" tänker ni kanske. Ni har säkert agerat med god vilja och i tron om att det som planeras ska bli bra både för invånare och miljön. Men det är så mycket i den här processen som gått fel och mycket kunskap om våtmarkers betydelse för miljö- och klimat har tillkommit under vägens gång. Jag vill vädja till er att inte låta prestige eller otålighet komma i vägen för kloka, långsiktiga beslut. Det är inte för sent att med små justeringar skapa en lösning som är bättre för invånarna, miljön och kommunens ekonomi.

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och *inte* utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Även om den aktuella granskningen rör Västra Garnudden ber jag er betänka att om planerna för Södra Hallsta revideras lite så att våtmarken där bevaras så faller kravet på kompensationsåtgärd och kommunen kan i lugn och ro utröna vad som är den bästa åtgärden för vattenreningen i Uttran.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med *höga naturvärden* och *naturliga ekosystemtjänster* som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån däms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3). Naturliga våtmarker fungerar som *filter för vattenrening*. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas enligt Naturvårdsverket. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Se detta inspirerande exempel från Nacka kommun:

<https://www.nacka.se/boende-miljo/natur-och-parker/naturvarden-och-ekotjanster/biologisk-mangfald-en-uppgift-for-oss-alla/mensattra-vatmark/>

Att avverka stora delar av skogen i Västra Garnudden vore mycket olyckligt av flera skäl. "Sumpskogen är

Sveriges regnskog. Den är den artrikaste skogsmiljön vi har", säger biologen och vetenskapsjournalisten Bo Landin i en intervju med DN: <https://www.dn.se/sverige/darfor-har-vatmarker-blivit-en-stridsfraga/>

Utöver det mycket höga biologiska värdet *dämpar skogen dessutom ljudet från järnvägen* vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Skogen har också *rekreationsvärden* och är en uppskattad kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Bulleranalyser och en analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

17. Privatperson 40

Jag vill av nedanstående skäl att Salems kommun drar tillbaka " av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet.

Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats.

Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

18. Privatperson 31

Bakgrund

Orsaken till planen är att ersätta befintlig våtmark, nyckelbiotop, som planeras tas bort enligt detaljplan Södra Hallsta. Detta är omöjligt eftersom västra Garnudden redan nu är en våtmark/kärr/sumpskog sedan minst 100 år (källor: dokumentär om A. Bergman-Sucksdorf; boende i Rönninge; kartor). Man kan aldrig gå där utan stövlar. Länsstyrelsen förordnar dessutom NY våtmark. Nyckelbiotopen i Hallsta ska behållas.

Naturvärdesinventeringarna som utförts både i Södra Hallsta (med snötäckt mark) och i västra Garnudden är utförda 2021-11-29 respektive i slutet av april 2020 med kommentarer om osäkerhet på båda. Värdet av dessa inventeringar är därför mycket lågt vilket också framgår i resp. osäkerhetsredovisning. (Varför beställer Salems kommun inventeringar under vinterhalvåret?). I Hallstas inventering (bilaga 13) har man dessutom bara tagit med arter från artportalen som anses som "rimliga". Dessa inventeringar bör göras om under lämplig årstid då de inte är korrekt utförda och därför inte relevanta. Viktiga naturvärdesarter kan missas.

Västra Garnudden

I detaljplanen framkommer att tjänstemännen inte har informerat sig om vilka faktorer som kan påverka slutlig vattenkvalitet från Flatenån. Deponier av avfall finns på flera ställen i Salems kommun och i aktuellt avrinningsområde för Flatenån. Flera är identifierade, ej klassade och ej utredda, bland annat Bintebo, Bergudden 26 i direkt anslutning till västra Garnudden (ref. Naturvårdsverket Deponier Salem Avfallsplanen 2021-2030 Del 3). Lokalt känt är även att okontrollerbar hantering skett på "grusplanen" som deponi och förbränning, vilket kan ge upphov till miljögifter. Detta har skett under decennier. I närheten har det funnits reningsverk och även andra verksamheter som också kan ha gett upphov till nu okända miljögifter. Även Länsstyrelsen anger 2019-11-18 att det finns förorenade platser i Salem, 7 st riskklass 2 och 4 st riskklass 3).

Vid bedömning av miljöpåverkan har man svarat nej på betydande miljöpåverkan; risk för 100-års regn samt miljöpåverkan, utan att ha underlag för detta.

Med detta som utgångspunkt är det oförsvarbart att anlägga en fosforreningsdamm där man inte har kontroll över vilka miljögifter som kan frisläppas på platsen eller som kommer med Flatenån redan idag.

Åtgärder som behöver göras innan detaljplan för Västra Garnudden plan kan fastställas:

- Utför naturvärdesinventeringar under sommarhalvåret, gärna vid flera tillfällen
- Hallstas skyfallsutredning anger att många åtgärder behöver göras, är dyrt samt anger att: "Vatten kommer också att rinna ner mot Rönninge torg."
- Skyfallsutredning över Rönninge och Flatens avrinningsområde saknas, behöver göras akut. Flatenåns sedimentrör anges vara till 50% fyllda och ån är till stor del kulverterad. Rönninge centrum är i dagsläget kritiskt vid skyfall då det är enda bilvägen ut. Både Sandbäckstunneln och Hagatunneln översvämmas idag redan vid mindre regn.
- Utred Flatenåns nuvarande föroreningsgrader (alla typer) och föroreningskällor som dagvatten, breddning av svartvatten från avloppspumpstationer mm. Åtgärda lokalt.
- Utred Bintebo deponin korrekt, inte bara med enstaka prov. Även lakvatten ska provtas och utred vilka miljögifter som kan frisläppas vid skyfall/stora nederbördsmängder. Se resultat från den stora branden vid Kagghamra där eldsvåda gav upphov till många föroreningar, även i grundvattnet. Salems kommun är nu informerad om att eldning och deponi utförts på Bintebo grusplan under mycket lång tid och måste agera därefter.
- Även Uttrans vattentillförsel från Glasbergasjön map miljögifter och föroreningar behöver utredas.

Förslag

Att rena Flatenån är naturligtvis bra. I detta fall bör åtgärder göras först enligt ovan. Då det är oklart om status på Bintebos grusplan behöver man särskilja vatten med ev. föroreningar därifrån med vattnet från Flatenån som idag har okänd föroreningsgrad. Därför föreslår jag att man gör en lösning där man delar tillrinningen på två flöden tills man har full kontroll över status på respektive.

Området på andra sidan GC-vägen, till vänster, ner mot Uttran och utegymmet har, som jag framförde på mötet, blivit torrare på senare år av för mig okänd anledning, nu syns vatten endast vid vändplanen och nere vid gymmet vilket har lett till utsläpp av växthusgaser. Därför vore det bra att dela Flatenåns flöde dels till Bintebosidan och dels till andra sidan GC-vägen så får man dessutom totalt mycket större våtmarksområde. Ån bör låtas meandra, som den varit historiskt, och utformas för en flexibel framtid. Som nu visats i Järfälla där man renar Igelbäcken från PFAS genom att plantera starr som skördas och bränns. Forskning kommer i framtiden att ge flera reningsmetoder. Spänger utmed ån skulle också ge det idag otillgängliga området ett lyft.

Bintebosidan, där dammen planeras, bör utformas med mindre flöde, ingrepp minimeras, för att kontrollera eventuella föroreningar från Bintebo deponin, som tungmetaller, dioxin, PFAS mm, över tid. Lakvatten från fd deponin bör kontrolleras separat. Möjlighet till extra rening ska kunna göras vid behov. Dessutom ska man kunna passera genom området som förr via bron över nuvarande diket till Fiskaruddsvägen vilket har blivit avstängt på senare år (av kommunen eller fastighetsägarna?). På grund av de höga naturvärden som påvisats bör ingrepp anpassas till befintliga naturvärden. Bevara träd och avstå från vallar och dammar.

För framtiden:

Inför nya planer måste Salems kommun bjuda in till informationsmöte i meningen att utbyta information mellan Salemsbor och tjänstemän/politiker. Detta pga att tjänstemännen inte har tillräcklig bakgrundskunskap om historien, kulturellt, användning av olika områden etc, stor personalomsättning och utbredd okunskap om Salem/Rönninge. Att arbeta fram planer som sen ger mycket merarbete pga av felaktigheter ger stora onödiga kostnader och dröjsmål. Gör rätt från början.

Relevanta fakta måste tas fram innan planarbete påbörjas.

- Naturvärdesinventeringar måste göras under relevant årstid, Mycket höga naturvärden/rödlistade arter riskerar att missas.
- Skyfallsutredning måste alltid göras vid planarbete och planering av mottagningsytor.
- Utred och klassa samtliga deponier i Salem. Även här kan lokalt vetande hjälpa till.

Kommunens kommentar:

I Västra Garnudden finns idag inte de ursprungliga förutsättningarna för den våtmark som en gång funnits och därför finns inte möjligheten att återställa den till sitt ursprungliga skick utan att leda in vatten. Idag är området dikat i öst vilket gör det delvis torrlagt. Inom de ytor där damm och översilningsyta föreslås är det i dagsläget inte våtmark. I Länsstyrelsen dispens för markavvattning i Södra Hallsta villkoras att en våtmark anläggs eller restaureras. Åtgärderna i planförslaget syftar till att restaurera våtmark.

Inom ramen för naturvärdesinventeringen tilldelades delområden, med tillämpande av försiktighetsprincipen, det högsta värde som det bedöms ha potential för. Det innebär att naturvärdesklassningen snarare har höjts än sänkts.

Kommunen tar regelbundna prover på vattnet i Flatenbäcken och avser att fortsätta med det. Inom ramen för miljötekniska undersökningen, som utförts av Atrax Energi & Miljö, har provtagningar inom området och inom angränsande upplagsyta genomförts vid fyra separata tillfällen mellan 2020-2023. Prover har tagits på mark och grundvatten.

Den första provtagningen visade på generellt låga föroreningshalter av både organiska och oorganiska föroreningar. Detta gäller jordmaterialet från både upplagsytan och området för den planerade dagvattendammen. Halterna av såväl metaller som organiska föroreningar var generellt låga och risken för spridning för majoriteten av analyserade grundämnen var mycket liten. Efter samrådet gav kommunen Atrax Energi & Miljö i uppdrag att genomföra ytterligare provtagningar i området. Provtagningarna gjordes i syfte att komplettera tidigare provtagningar avseende föroreningar som kan ha uppstått av tidigare miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet. Det togs även sedimentprover i Uttran för att i framtiden ha ett referensvärde att jämföra situationen före och efter anläggningen av dammen. Baserat på de provtagningsresultaten från den kompletterande undersökningen konstaterades förorenings-spridning som låg. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

Ett kommunsöverkridande arbete, där Salems kommun är inblandat, pågår för att förbättra Uttrans kvalitet.

Ingen bebyggelse kommer att tillkomma inom planområdet. Inte heller kommer ytor inom planområdet att hårdgöras. Dessutom kommer inflödet av vatten från Flatenbäcken inte att öka på grund av åtgärderna i planförslaget. Inte heller minskas nuvarande flödeskapacitet på grund av åtgärderna i planförslaget. Den kommer snarare att öka då vattnet från Flatenbäcken kommer att ha två vägar att rinna igenom vid högflöden, genom inloppet mot dammen och genom bäckens ursprungliga dragning

Inom detaljplanen för Västra Garnudden finns inga planer på att leda vattnet från Flatenbäcken öster om planområdet då de föreslagna åtgärderna har koncentrerats till den västra sidan av den befintliga stigen för att restaurera den äldre våtmarken.

Efter granskningen har mängden av schaktmassor från den föreslagna dammen minskat då dammen yta minskat från 4370 m² till ca 790 m² och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³. Den långsmala dammen har som syfte att möjliggöra sediment av föroreningar samtidigt som den tillåter vattnet att översilas över en större yta så att större kanaler inte skapas där vattnet rinner snabbare. Den mindre dammen innebär ett mindre grepp i naturmarken till fördel för en större översilningsyta som vattnet kan spridas över. Vallen på inloppets östra kant har som syfte att hindra vattnet att ta smitvägar till Flatenbäcken. Vallarna i söder föreslås placeras på deponiytan intill planområdet.

Idag finns en träbro över Flatenbäcken som kopplar ihop den befintliga stigen med skogen, denna är tänkt att förlängas med en spång som övergår till en grusad stig och som ansluter till Bintebovägen i väst.

Synpunkten om att klassa samtliga deponier i Salems kommun kommer ej att göras inom ramen för detaljplan Västra Garnudden. Synpunkten noteras och har framförts till kommunens bygg- och miljöenhet. Likaså synpunkten om att ta fram en skyfallsutredning för Rönninge och Flatens avrinningsområde.

Synpunkten om tidiga informationsmöten noteras också.

19. Privatperson 42

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur

naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

20. Privatperson 43

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalysen från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

21. Privatperson 44

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga

naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas.

Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarens syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

22. Privatperson 45

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!
Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas.

Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

23. Privatperson 46

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns och som hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten. Det saknas också diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Enligt gängse forskning motsvarar koldioxidutsläppen som orsakats av torrläggning av våtmarker i Sverige koldioxidutsläppen från all biltrafik i landet. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

24. Privatperson 47

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera

nödvändiga analyser om värden som redan finns och som hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten. Det saknas också diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Enligt gängse forskning motsvarar koldioxidutsläppen som har orsakats av torrläggning av våtmarker i Sverige koldioxidutsläppen från all biltrafik i landet. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

25. Privatperson 48

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!
Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas.

Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

26. Privatperson 49

Sammanfattande ståndpunkt

Jag förstår detaljplanen för Västra Garnudden som främst framtagen utifrån krav att

kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, snarare än utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns i den naturliga våtmarken i Västra Garnudden, vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten. Att Salems kommun avser att utnyttja dispensen för Södra Hallsta (som fattades i en tid då kunskapsläget såg annorlunda ut), utan att ens överväga alternativ för området där våtmarken kan bevaras på ett klimatanpassat sätt, förvånar mig då en markavvattning av våtmarken orsakar ökade koldioxidutsläpp. Och att dessutom välja Västra Garnudden som kompensationsområde¹ för markavvattningsdispensen blir också helt bakvänt.

Fotnot 1 [Motivet till att just Västra Garnudden valdes, och inte något av de två andra områdena som övervägdes vid valet av kompensationsområde, är svårt att förstå. Samtliga tre uppfyllde storlekskravet och beskrivs bestå av sumpskog med naturvärden, men i fallet med Västra Garnudden var detta karaktärsdrag att välja området medan det i fallet med de två andra områdena utgjorde ett motiv till att välja bort dem. Beräkningar av reningseffektiviteten och kostnaderna för respektive tre områden skiljer sig dessutom där en dagvattendamm i Västra Garnudden (alternativ A) både var den minst effektiva (8,5 kg borttagen fosfor/år i jämförelse med 9,7 kg borttagen fosfor/år för alternativ C+D) och den dyraste i drift (150.000 kr/år i jämförelse med 65.000 kr/år för alternativ C+D) (Yoldia 2017). Område A hade även nackdelen att bara delvis vara ägt av Salems kommun. Och att just att anlägga en dagvattendamm med ny-gammal våtmark som specifik lösning på denna plats (snarare än t.ex. en naturbaserad restaurering av den befintliga våtmarken i Västra Garnudden) motiveras inte över huvud taget.)]

Min tolkning är att fokuseringen på att uppfylla kompensationskraven för markavvattningen delvis kan förklara att det saknas diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga. Flera synpunkter som inkom under samrådet sommaren 2021, vilka redogörs för i Samrådsredogörelsen från 22-09-08, innehåller kritiska synpunkter som speglar detta problem och jag tycker inte att Salems kommun har hanterat inkomna synpunkter på ett tillfredsställande sätt i det fortsatta arbetet med detaljplanen.

Min ståndpunkt är därför att Salems kommun ska dra tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Med dagens kunskap om våtmarker, och medvetenheten om problem med koldioxidutsläpp orsakade av människan, krävs nytänkande om utnyttjande och förvaltning av våra naturresurser. Salems kommun bör därmed ändra planen för Södra Hallsta så att våtmarken bevaras, liksom att bebyggelsen och den lokala dagvattenhanteringen planeras om enligt detta. Planen för Västra Garnudden behöver därmed också arbetas om, så att de förändringar som planeras frikopplas från Länsstyrelsens kompensationskrav från 2011, och i stället anpassas till hur den befintliga våtmarken kan stärkas på ett hållbart sätt i linje med de rådande naturförutsättningarna inom planområdet, men också i relation till andra delar av kommunen med direkt koppling till Flatenån och Uttran. Det

vore direkt fel att fastställa detaljplanen för Västra Garnudden enligt Planbeskrivningen – granskningshandling av 2022- 09-08.

Minska – inte öka – koldioxidutsläpp

Flera yttranden från samrådet för Västra Garnudden sommaren 2021, uttrycker att våtmarken i Södra Hallsta borde bevaras för att det är en våtmark som utgör en kolsänka som inte får förstöras av klimatskäl, som exempelvis det från Klimatklubbens (se även Uttrans vattenvårdsgrupps yttrande liksom Privatperson 22):

”[B]evarandet av våtmark rankas som bland de viktigaste för att reducera vår klimatpåverkan (de agerar som kolsänkor och när de förstörs ger de ifrån sig koldioxid). De är dessutom avgörande för framgångsrik klimatanpassning. De har alltså dubbel nytta (om vi bara ser till klimat)! Detta känner förhoppningsvis kommunen redan till. Förutsatt att så är fallet bör ett starkare skydd utan större tveksamhet hos kommunen tillämpas för existerande (ex. Södra Hallsta) och byggande anpassas utifrån ett sådant skydd, samt bör en förstärkning ske av existerande våtmark (Västra garnudden).” (Klimatklubben, s. 12-13, Samrådsredogörelse 22-09-08).

Även om dispensen för att förstöra våtmarken i Södra Hallsta är giltig till 2026, är det som nämndes inledningsvis, inte försvarbart av Salems kommun att utnyttja den. I den klimatkris som råder, och med modern kunskap (t.ex. IPCC rapporterna) och internationella policys (t.ex. från EU) som idag finns om våtmarkers relation till koldioxidutsläpp, är det inte moraliskt acceptabelt att förstöra en våtmark över huvud taget, och inte heller i stadsnära områden där dessa är alltmer sällsynta. Det är inte heller förenligt med den ambition som Salems kommun uttryckt under 2022 om att bli en ”klimatkommun” – ett mål som många invånare uppskattar och känner sig stolta över.

Förutom klimatfunktioner och som källa för biologisk mångfald, fyller våtmarken i Södra Hallsta en avgörande funktion för dagvattenhantering och dämpning av översvämningsrisker vid kraftiga regn (se t.ex. yttrande av Uttrans vattenvårdsgrupp i samrådet för Västra Garnudden sommaren 2021, Samrådsredogörelse 22-09-08). Att ersätta en naturlig våtmark i Södra Hallsta med kostsamma, omfattande och riskfyllda dagvattenlösningar i en annan naturlig våtmark (Västra Garnudden) är inte heller försvarbart ur ett klimat- eller hållbarhetsperspektiv.

Om våtmarken i Södra Hallsta bevaras och detaljplanen för det nya stadskvarteret görs om och anpassas till detta, behövs inte en framtvingad kompensationsåtgärd. I stället kan Salems kommun i sitt fortsatta arbete med att stärka miljön, minska koldioxidutsläpp och förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar och vattendrag, fokusera på vad som verkligen är motiverat. Att anlägga en dagvattendamm, som innebär stora grävarbeten i torvmark med koldioxidutsläpp som följd, i kombination med att skapa en ny-gammal våtmark i den redan naturliga våtmarken i Västra Garnudden är inte rätt väg att gå.

Efter att flera remissinstanser under samrådet sommaren 2021 kommenterat att planerna

för både Södra Hallsta och Västra Garnudden innebär negativa klimatkonsekvenser, redovisas i granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden ett kortare resonemang om konsekvenserna av att gräva i torvmark:

”Det innebär att en del torv grävs upp för att bereda för dammen och blir torrt men stora mängder torv blir också blötare till följd av åtgärderna i planförslaget, både på platsen där schaktet fylls med vatten men också till följd av att vattnet från dammen rinner vidare till översilningsytan.” (Granskningsversion av detaljplanen för Västra Garnudden, 22-09-08, s. 23)

”Utformningen av dammen är en avvägning mellan många olika faktorer, däribland klimatpåverkan till följd av schakt i torvmark. Schaktningen medför att en del torv torrläggs, dock är det inte möjligt att uppnå samma uppehållstid på vattnet som led om från Flatenbäcken om vattnet bara hade översilats. Det hade inte heller varit möjligt att uppnå samma reningsgrad, då djuphålorna bidrar till sedimentering av föroreningspartiklar, eller samma ekologiska funktioner såsom livsmiljöer för groddjur.” (Granskningsversion av detaljplanen för Västra Garnudden, 22-09-08, s. 24)

Detta visar att Salems kommun tagit klimatfrågan till sig – åtminstone ytligt – i den senaste versionen av detaljplanen för Västra Garnudden, samtidigt som ingen koppling görs till de uppenbara klimatkonsekvenserna av den andra detaljplanen för Södra Hallsta. Resonemangen som förs om klimatkonsekvenserna i form av ökade koldioxidutsläpp i Västra Garnudden visar vidare på både för- och nackdelar och det är svårt att övertygas om hur en ”avvägning mellan många faktorer” gjorts och leder till att fördelarna med en dagvattendamm är starkare, särskilt inte med tanke på andra nackdelar som följer med kompensationsförslaget.

Under granskningsmötet på Salems kommun 15 november 2022 berättade den nye kommunekologen via länk att det hade gjorts en utvärdering av nettoeffekten avseende koldioxidutsläpp orsakad av det omfattande grävarbetet som planeras i våtmarken. När en invånare dagen därpå bad kommunen om att få ta del av denna utvärdering/rapport, gavs svaret att det inte fanns några rapporter om nettoeffekten av CO₂ då detta innefattar många aspekter som är svåra att beräkna. Jag ser det som tveksamt om Salems kommun tar klimatfrågan på allvar då torrläggningen av hela våtmarken i Södra Hallsta har omfattande klimatpåverkan som inte finns med i någon kalkyl trots att Salems kommun under 2022 ansökt om att bli klimatkommun och upprättat en koldioxidbudget.

Länsstyrelsen har ingen möjlighet att bestämma över kommuners val av områden eller lösningar för kompensationer, men har som uppdrag att upplysa kommuner om konsekvenser av de val de gör och eventuella tilläggskrav som följer vid valda lösningar. Och det är tydligt att Salems kommuns val av kompensationsåtgärd i Västra Garnudden väcker flera kritiska frågor hos Länsstyrelsen men också hos invånare som är insatta i klimat- och miljöfrågor liksom hos invånare som valt att bosätta sig i kommunen för att de uppskattar

att det fortfarande finns rika och unika naturområden, som är fallet med både Södra Hallsta och Västra Garnudden som är stadsnära våtmarksområden med urskogskaraktär.

Bevara – inte förstöra – det unika

Under samrådet för Västra Garnudden-planen sommaren 2021, gör Länsstyrelsen flera anmärkningar om Salems kommuns val att placera en dagvattendamm i en våtmark med redan höga naturvärden, t.ex.

”Kommunen behöver tydligare redogöra för om/hur planförslaget kan komma att påverka naturvärden eller värden för allmänhetens friluftsliv” (Länsstyrelsen, s. 5)

”Kommunen kan med fördel göra en tydligare bedömning av samtliga arters möjligheter och förutsättningar att återetablera sig vid den nya våtmarken samt redogöra för hur våtmarken kommer kunna hålla och rena vatten på önskvärda sätt.” (Länsstyrelsen, s. 5).

Att över huvud taget kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta, genom att i så hög grad förstöra en annan naturlig våtmark med unik urskogskaraktär, genom att utfylla och torrlägga tusentals kvadratmeter avverkad skog för vallar, vägar och arbetsplattformar (framför allt delområde 5 i planbeskrivningen), strider både mot modern kunskap och nya policys om våtmarker och mot syftet med att kompensera för förlorade naturvärden vid en markavvattning. Det är ytterst tveksamt om den nettoeffekt som betonas i Miljöbalken gällande förändringar i mark- och vattenområden, över huvud taget har en möjlighet att bli positiv med Salems kommuns liggande planer för Västra Garnudden. I granskningsversionen av detaljplanen målas en bild upp av positiva naturvärden som är tänkbara i en kommande framtid, vilka förutsätter att de planerade ingreppen inspekteras, underhålls och restaureras med angivna intervall i all framtid framöver. Samtidigt beskrivs området ha höga naturvärden i dagsläget:

”Områdets sumpiga och fuktiga karaktär är av stor betydelse för områdets naturvärden. Arter med mycket höga indikatorsvärden indikerar att miljön i området är gynnsam för andra sällsynta och/eller rödlistade arter [...] Sex skyddade arter finns noterade inom inventeringsområdet, två fåglar, tre groddjur och en kärlväxt. De två fågelarterna sävsparv och mindre hackspett finns rapporterade från området, och häckar troligen i och i nära anslutning till området, vilket troligen nyttjas för födosökning av båda arterna. I området noterades andra signalarter med mycket höga indikatorsvärden, exempelvis svamparna granticka och scharlakansvårskål samt mossan mörk husmossa. Arter med mycket höga indikatorsvärden indikerar att miljön i området är gynnsam för andra sällsynta och/eller rödlistade arter.” (Granskningsversionen av detaljplanen 22-09-08, s. 11)

Senare i samma granskningsversion beskrivs Västra Garnudden snarare som en skog som har potential att bli värdefull genom att den ligger intill Garnuddens naturreservat vars rika naturliv kommer att ha möjlighet att sprida sig till den tänkta ny-gamla våtmarken.

”Skogen ligger i nära anslutning till värdefulla skogar inom Garnuddens naturreservat. Därför bedöms arter som finns inom reservatet kunna spridas till området om det lämnas för fri utveckling mot naturlig dynamik. Genom att skogarna i reservatet hyser källpopulationer för arter att spridas bedöms naturvärdena i området i Västra Garnudden ha god utvecklingspotential.” (Granskningsversionen av detaljplanen 22-09-08, s. 21)

Vilka arter som finns i naturreservatet som rymmer elljusspår, utegym, grillplast, leksplatser, tennishall och den kommunala badplatsen Möllebadet, vilka är tänkta att sprida sig till våtmarken, framgår dock inte. Och hur det kan förklaras att många värdefulla arter redan idag har möjlighet att röra sig fritt mellan dessa områden, och att många skyddade arter redan är särskilt koncentrerade till den unika våtmarksmiljön i Västra Garnudden, diskuteras inte.

Hur Salems kommun planerar att säkra att de naturvärden som hotas under arbetet med de omfattande anläggningsarbetena för den tänkta dagvattenanläggningen, och hur naturlivet med höga värden, kommer att återetablera sig vid den ny-gamla våtmarken – en fråga som Länsstyrelsen också reser – är inte klargjort. Inte heller är det klargjort hur den ny-gamla våtmarken ska berikas med motsvarande värden som går förlorade i den våtmark som kompensationen är tänkt att ersätta.

Många boende i närområden till Garnuddens våtmark vittnar om områdets stora naturvärden och unika karaktär som betyder mycket för dem. En invånare berättar att ”varje gång vi cyklar förbi skogen där på väg hem från pendeln gör det ont i hjärtat att veta vad som planeras”. En annan invånare berättar att vänner och bekanta ”kommer långa vägar för att promenera i områdets urskog med rådjur, ugglor, salamander, grodor, hägrar och andra fåglar och insekter” och att ”ett motiv för många att bosätta sig intill och söka sig till området är för lugnet och naturen – hur kan detta ersättas på grund av en kompensation?”.

Inkludera – inte exkludera – analys av skogsavverkningens bullerkonsekvenser för boende.

Enligt granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden är det befintliga plan-/våtmarksområdet uppdelat i sju ”delområden”. Det är framför allt det centrala belägna delområdet 5 (klassificerad enligt naturvärdesklass 3 ”påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald”) där det planeras för avverkning av träd för att ge utrymme för den tänkta dagvattendammen, en fyra meter bred väg, samt vallar (även delområde 2 – klassificerad med näst högsta naturvärdesklassen 2 ”stor positiv betydelse för biologisk mångfald” – berörs av en omdragning av Flatenån). Dammens storlek är beräknad till 4.500 m², vallarna 3.500 m² respektive 2.100 m² (yta för väg tillkommer, men uppgifter saknas fortfarande för den). Det är inte helt lätt att få en förståelse för hur sumpskogen kommer att påverkas men uppskattningsvis handlar det om ca 10.000 m² skog som kommer att tas ned för att realisera dammanläggningen.

Att Trafikverket kontinuerligt rensar för träd längst järnvägen, vilket skett längst järnvägen intill Västra Garnudden, kan kommunen inte påverka, men det kan konstateras att avverkningen haft påtaglig påverkan på bullernivån från järnvägstrafiken gentemot alla de villor som ligger intill Västra Garnuddens våtmark. Det är därför märkligt – och kan inte vara korrekt – att någon bulleranalys inte har utförts gällande all ytterligare skog som Salems kommun nu planerar att avverka för att realisera dammen. En sådan konsekvensanalys måste ingå i bedömningen av den föreslagna planen. Detta var också en kommentar som kom upp på granskningsmötet 15 november 2022.

Minska – inte öka – risk för spridning av föroreningar

Som en del av ett planeringsarbete måste enligt Miljöbalken kommunen genomföra en undersökning för att utreda planens miljöpåverkan. Salems kommun gjorde en sådan Undersökning av miljöpåverkan enligt MB 6 kap. 5 § (Dnr PEX/2019:17 av 2019-05-31) år 2019, där kommunen bl.a. ställer sig frågan ”Har området tidigare använts som tipp, uppfyllnadsplats, industrimark eller dylikt varvid miljö- och hälsofarliga ämnen kan finnas lagrade?”, och svaret som ges är ”Nej”). Beslut togs därmed om att inte genomföra en Strategisk miljöbedömning för fortsatt analys. Länsstyrelsen fick ta del av denna utredning och såg ingen anledning att ifrågasätta kommunens beslut.

Genom ett flertal yttranden från invånare, vilka skickades till Salems kommun under samrådet för Västra Garnudden-detaljplanen sommaren 2021 (se Samrådsredogörelse 22-09-08), informerades dock kommunen om platsens historik av förorenande verksamheter, vilken är välkänd bland invånare men också dokumenterad i kommunens och Länsstyrelsens respektive arkiv. Det handlar om ett kommunalt reningsverk som fram till 1967 drevs på platsen för dagens kolonilottsområde; fabriksproduktion av rengöringsmedel i början av 1900-talet i Tunadalsvillan; liksom ett gammalt tippområde med regelbunden bränning av både rena och osorterade/orena sopor vilket under 1980-talet drevs i kommunal regi². Sedan början av 1990-talet har ytan därefter används som kommunal upplagsyta för deponering av schaktmassor som satt tryck på den underliggande våtmarken och medfört risk för spridning av föroreningar mot området för den planerade dammen.

Flera invånare påpekade under samrådet sommaren 2021 behovet av en Strategisk miljöbedömning samt reagerade på att inga prover tagits för bl.a. PFAS eller dioxiner. Salems kommun valde, återigen, att avstå från att genomföra en Strategisk miljöbedömning men genomförde ett antal kompletterande provtagningar för PFAS och dioxiner i början av 2022 (vilka beskrivs i granskningsversionen av detaljplanen), samt reviderade den gjorda Undersökning av miljöpåverkan enligt MB 6 kap. 5 § i juni 2022.

Fotnot 2 [Det är värt att notera att sättet som Salems kommun i den senaste granskningsversionen av detaljplanen från 2022, beskriver historien som att ”Enligt allmänheten har bränder tidigare förekommit inom upplagsytan vid Västra Garnudden” samt att ”1989 erinrade Länsstyrelsen Länsstyrelsen att slam från rensning av en dagvattenkulvert lagts upp på ytan” (s. 12 Granskningsversionen av detaljplanen 22-09-08).

Dessa skrivningar skiljer sig från de historiska uppgifter som finns i Länsstyrelsens arkiv om att Salems kommun regelbundet arrangerade bränning av sorterade och osorterade sopor på platsen, liksom vid ett flertal tillfällen deponerade uppsamlat dagvattenslam på platsen, vilket förbjöds i början av 1990-talet efter att det hade uppmärksammats.]

Kommuninvånare som är experter inom biologi och toxikologi har noterat från de kompletterande provtagningarna som utfördes på platsen från 2022, att analys från endast ett grundvattenrör har gjorts där dammen är tänkt att placeras och alltså de största grävarbetena planeras. Inga markprover har analyserats från den tänkta placeringen av dagvattendammen. Övriga markprover och analyser från grundvattenrör har gjorts på den upplagsyta där schaktmassor (osorterade massor blandat med byggavfall inklusive sopsand) under årtionden placerats ovanpå den plats där den oreglerade tipp-/eldningsverksamheten tidigare ägt rum. Sedimentprovtagningar från viken nedströms hela området har också utförts (en karta över samtliga provtagningspunkter och årtal finns i granskningsversionen av detaljplanen 22-09-08).

Värdet med de kompletterande provpunkterna från 2022 kan ifrågasättas då eventuella föroreningar på upplagsytan vare sig "klättrar uppåt", eller binds i schaktmassorna. Värdet med dessa kan också ifrågasättas då inga fortsatta grävarbeten planeras på just denna plats och upplagsytan huvud taget inte ingår i planområdet. Kommunen motiverar bristen på provtagningar där dammen faktiskt är tänkt att ligga med hänvisning till att ytterligare provtagningar kommer att göras där i samband med grävarbetena för dammen i linje med tidigare resultat om föroreningar i marken. Redan innan den historiska bilden blev klagjord för kommunen 2021, hade föroreningshalter av bl.a. kvicksilver, kadmium och bly redan identifierats och lämpligheten att använda uppgrävda schaktmassor för vallar ifrågasatts. En markundersökning från 2020 visar bl.a. "att föroreningshalter av bly, kadmium, kvicksilver, koppar och PAH-H förekommer i jordytan" samt ett åläggande om att "Kommunen ska upprätta en anmälan om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt 28 § förordningen (1998:899) och delges aktuell tillsynsmyndighet senast sex veckor innan schaktarbetena påbörjas. I anmälan anges hur massorna ska hanteras samt om de ska återanvändas" (Planbeskrivning samrådshandling Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl [Västra Garnudden], Plan 80-81, Dnr: PEX/2019:17 2021-05-05, s. 15). Varför kompletterande provtagningar under planarbetet 2022 inte utförts på platsen där dammen planeras och som också utgör platsen där schaktmassor planeras att grävas upp för användning till vallar motiveras inte. Varför planen är att skjuta upp sådana provtagningar till tiden då grävarbetena för dammanläggningen planeras inledas, motiveras inte.

Att det finns risker med att återanvända schaktmassor från grävarbetena för den planerade dammen, diskuteras inte i vare sig granskningsversionen av detaljplanen, eller i Kontrollprogrammet för det planerade våtmarksområdet, vilket är förvånande utifrån Miljöbalkens försiktighetsprincip. Likaså strider Salems kommuns beslut om att vänta med kompletterande provtagningar på platsen där dammen ska ligga, mot Miljöbalkens

försiktighetsprincip genom att det inte går att utesluta risk för spridning av föroreningar givet platsens historik av både reningsverk, fabriksproduktion av rengöringsmedel och sopptipp med bränning, liksom årtionden av deponering av schaktmassor på upplagsytan vilka satt tryck på den underliggande våtmarken och medfört risk för spridning av föroreningar i riktning mot den planerade dammen. Oron över förorenade schaktmassor delas också av Länsstyrelsens yttrande från sommaren 2021 som redovisas i Samrådsredogörelsen från 22-09-09:

”Kommunen behöver tydligare redogöra för om schaktmassorna är lämpliga att återanvändas i planområdet som vallar och om det skulle påverka vattenkvaliteten samt recipienten. Det behöver vidare klargöras i detaljplanen att markerna är tillräckligt stabila för kommande verksamheter (dagvattendamm, våtmark, vallar).” (Länsstyrelsen, s. 5, Samrådsredogörelse 22-09-08).

Trots denna synpunkt sommaren 2021, kan inte Salems kommun förklara varför man väntar med de provtagningar som så uppenbart är relevanta att utföra – och rimliga att kräva i enlighet med Miljöbalkens krav på försiktighet – innan en detaljplan kan fastställas. Detta var också en kommentar som restes av flera på granskningsmötet 15 november 2022.

Ödmjukhet – inte envishet – om möjligheten att tänka om utifrån ny kunskap

Inga alternativa lösningar för restaurering av våtmarken i Västra Garnudden diskuteras i planeringsmaterialet, trots att det är lämpligt att utreda sådana om hälsorisker föreligger (jfr. försiktighetsprincipen). Därtill finns befintliga höga naturvärden som hotas i ett område som historiskt men också idag utgörs av en naturlig våtmark.

I tidigare planversioner har området inte benämnts våtmark av kommunen, men i den senaste granskningsversionen konstateras att det är, och i viss mån varit, en våtmark i VästraGarnudden, men en snabb slutsats dras samtidigt om att den ursprungliga våtmarken inte kan återställas. Under rubriken Miljöpåverkan skrivs t.ex. följande.

”I Västra Garnudden finns idag inte de ursprungliga förutsättningarna för den våtmark som en gång funnits och därför finns inte möjligheten att återställa den till sitt ursprungliga skick. Idag är området dikat i öst vilket gör det delvis torrlagt.”
(granskningsversion av detaljplan för Västra Garnudden, 22-09-08, s. 23)

Stor säkerhet uttrycks i granskningsversionen av detaljplanen gällande en dagvattendamms överlägsenhet för vattenrening och att ”dammen är även en förutsättning för att kunna reglera det vattenflöde som idag går direkt ut i Uttran genom dagens dike utan någon form av rening ” samt att ”det effektivaste motmedlet mot ytterligare nedbrytning av torv på utdikade marker är att ställa marken under vatten igen” (s. 23). Under granskningsmötet 15 november 2022 nämnde den nye kommunekologen att översilningskapaciteten med och utan damm hade undersökts och att slutsatsen var att dammalternativet var överlägset för rening av fosfor. När en invånare dagen därpå bad om att få ta del av denna undersökning gavs dock svaret att det inte fanns några rapporter om detta.

Ett genomgripande drag i olika versioner av detaljplanen för Västra Garnudden är en otydlighet om vad Västra Garnudden är för typ av område. Bara i granskningsversionen av detaljplanen (2022) förekommer varierande skrivningar som "sumpskog", "våtmark", "otillgänglig tätvuxen blandskog", "blandskogs med barr- och lövträd", "uttorkad våtmark" liksom "triviallövskog och triviallövsumpskog och endast mindre partier utgörs av frisk granskog och strandskog", för att nämna några. Otydlighet och motstridiga resonemang finns också om hur Salems kommun beskriver kompensationslösningen – om det handlar om att skapa ny eller restaurera en befintlig våtmark, och om huvudsyftet är att skapa effektiv dagvattenhantering eller kompensera för förlorade naturvärden i Södra Hallsta.

Givet att det är omfattande förändringsarbeten som planeras med stor miljöpåverkan och irreversibla konsekvenser, vilket enligt de vägledningsprinciper som anges i Miljöbalkens kapitel 2 innebär särskilda krav på kunskap och övervägande av alternativ, är det förvånande att Salems kommun inte intar en mer ödmjuk inställning och omvärderar valet av att ersätta en naturlig våtmark med en omfattande dagvattenanläggning utan att ens säkerställa risken för spridning av föroreningar. Det är förvånande att inga resonemang förs, eller ny kunskapsinhämtning görs, om alternativa lösningar för hur den befintliga våtmarken skulle kunna stärkas med naturbaserade metoder för återvätning – vilka inte bygger på anläggningsarbeten i torvmarken – och hur sådana lösningar i så fall skulle kunna bidra till att stärka både den biologiska mångfalden, klimatkonsekvenser, bevarande av naturvärden, vattenrening, och så vidare.

I stället hävdas i granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden att de planerade åtgärderna skapar goda förutsättningar för att nå några av Sveriges miljö kvalitetsmål, vilket dock är ytterst tveksamt (se vänster kolumn i tabellen nedan, och problematiserande kommentarer till höger).

Utlovade miljö kvalitetsmål	Faktiska konsekvenser
Begränsa klimatpåverkan	Klimatpåverkan begränsas <i>inte</i> genom att våtmarken i Södra Hallsta förstörs. Inte heller begränsas den av omfattande grävarbeten i torvmarken i Västra Garnudden.
Minska övergödningen	Även om en dagvattendamm, precis som en naturlig våtmark, kan ha till syfte att minska övergödningen i sjön Uttran, så minskar en dagvattendamm intill Uttran över huvud taget <i>inte</i> de stora källorna till övergödning som pekats ut ha sitt ursprung uppströms genom den externa belastningen på sjön Flaten och som vidare sprids mot Uttran via Flatenån.
Skapa bättre förutsättningar för levande sjöar och vattendrag	Lösningen med en dagvattendamm intill Uttran skapar <i>inte</i> heller bättre förutsättningar för Flaten eller Flatenån som också är en del av kommunens sjöar och vattendrag.
Skapa bättre förutsättningar för myllrande våtmarker	Att förstöra våtmarken i Södra Hallsta och dessutom utföra omfattande ingrepp i den naturliga våtmarken i Västra Garnudden (framför allt genom skogsavverkning i delområde 5 motsvarande ca 10.000 m ²) är <i>inte</i> ett sätt att skapa bättre förutsättningar för myllrande våtmarker.
Skapa bättre förutsättningar för en god bebyggd miljö	Att skapa en dagvattendamm i Västra Garnudden betyder <i>inte</i> med automatik en stärkning av förutsättningarna för en god bebyggelse då all bebyggelse även fortsättningsvis måste hanteras utifrån principen om Lokalt Omhändertagande av Dagvatten (LOD)

När det gäller öppenhet för att utreda alternativ, inte minst då ny kunskap kommer fram under processens gång, finns flera möjligheter. Gällande Södra Hallsta är ett uppenbart alternativ att bevara våtmarken liksom att arbeta om planen enligt en rimlig omfattning av bebyggelse (förslagsvis i linje med omfattningen som beslutats i Översiktsplanen 2018³). För Västra Garnudden är ett uppenbart alternativ att utreda naturbaserade lösningar för restaurering av den naturliga våtmarken, som generellt rekommenderas av

Fotnot 3 [Det är intressant att notera att exploateringsgraden ökat markant sedan den första dispensen erhöles 2011 – från en plan på ca 50 bostäder år 2008 ("fördelat på 20 lägenheter i flerbostadsvillor och 30 småhus", referens Kungörelse Programsamråd, dnr 2008/86, 2008-06-03) via 200 bostäder i kommunens Översiktsplan (ÖP) från 2018, till dagens plan på ca 300 bostäder fördelat på stadslika flerbostadshus, ca 20 radhus liksom ett LSSboende och en förskola. Dagens plan avviker med andra ord avsevärt mot den plan som låg till grund för Länsstyrelsens dispensbeslut 2011 (som förlängdes 2016 respektive 2021) liksom den plan som beslutades i ÖP 2018.]

Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, m.fl. Det skulle t.ex. kunna vara att dämna det utträtade diket (se bild nedan) som orsakat viss avvattning och att låta ån återfå en naturlig, slingrande form, vilket skulle kunna kombineras med att hjälpa vattnet att ledas in i den naturliga våtmarken för en bredare filtrering (i riktning mot våtmarkens tidigare funktion). Sådana exempel finns i närliggande kommuner, t.ex. i Nacka kommun där Mensättra våtmark nyligen restaurerats med naturbaserade lösningar.

Foto: Flatenbäcken i rakt, grävt dike bredvid den befintliga våtmarken (källa: Ekologigruppens fördjupningsrapport (2020, s. 16)

En fördel med sådana metoder är att undvika att utföra omfattande grävarbeten där det finns risk att föroreningar är bundna i marken vilka kan frigöras vid grävning. En annan, given fördel med naturbaserade lösningar är att den unika naturen som uppskattas av många invånare kan bevaras – utan omfattande skogsavverkning för konstgjord dagvattendamm med vallar och vägar (jfr. delområde 5 i planområdet). En sådan lösning innebär också att den naturliga våtmarken kan göras mer tillgänglig – på ett för existerande naturliv varsamt sätt. Det skulle kunna ske med stöd av det erhållna LONA-bidraget, t.ex. i form av anläggande av en tvärgående spång och träbro genom våtmarken och pedagogiska skyltar i syfte att utbilda och informera allmänheten om våtmarkers multipla funktioner för bevarande av kol, biologisk mångfald, grundvatten, dagvattenhantering, dämpning av översvämningsrisk, osv. Delar av den existerande GC-vägen skulle möjligen också behöva ersättas med spång där vattnet kan komma att svämma över.

Ytterligare en fördel är att naturbaserade lösningar inte kräver samma omfattning av inspektion, underhåll och reparationer som konstgjorda anläggningar, som en dagvattendamm är exempel på.

Bred – inte snäv – hantering av problem med källor till dagvatten och föroreningar

Under planeringsarbetet med att utforma kompensationsförslaget för markavvattningen i Södra Hallsta, har en växande skara invånare med miljöintresse, uttryckt att valet att anlägga en dagvattendamm med ny-gammal våtmark i Västra Garnudden, inte är bra av ytterligare skäl. Framför allt har det saknats ett ekologiskt perspektiv i planeringen – om hur sambanden och påverkan ser ut mellan kommunens sjöar och vattendrag och om platsers specifika historia och lokala naturförutsättningar.

Det är t.ex. tydligt att kommunen saknat kunskap när konsulttjänster upphandlats för att utföra nödvändiga markprover. Trots att det ligger på kommunens ansvar att under planeringsarbeten utreda berörda platsers historik av föroreningar, saknades sådan kunskap (t.ex. om det ovannämnda kommunala reningsverket i Bintebo, liksom den kommunala

soptippen med bränning) när markprover beställdes från konsultfirman Atrax. Efter att uppgifter om platsens historik om förorenande verksamheter kom fram genom samrådet sommaren 2021, beställde kommunen kompletterande prover för att utreda riskerna för förekomst av dioxiner och PFAS om området, men höll samtidigt fast vid förslaget om en dagvattendamm. I både samrådsversionen från sommaren 2021 och i granskningsversionen från sommaren 2022 hänvisas till underlag som beställts specifikt för att precisera olika detaljer kring anläggandet av en dagvattendamm i Västra Garnudden som beskrivs som den enda möjliga för att komma tillrätta med Uttrans bristande miljö kvalitet.

”Dagvattendammen bedöms vara en anläggning som för sin funktion behöver ligga vid vattnet. Dammen ska rena Flatenbäckens vatten och måste för sin funktion ligga invid Flatenbäcken. Den placeras långt nedströms för att tillskottet från samtliga tillflöden ska kunna renas och den behöver ligga lågt i terrängen. Behovet av dammen går alltså inte att tillgodose på annan plats. Stöd för argumentation kan eventuellt hämtas i MÖD mål nr M 3795-16, domen avser dock en väg.” (Granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden, 22-09-08, s. 26)

Det är dock inte samma slutsats som dras i ett antal expertutredningar som publicerats under perioden 2017–2021, vilka Salems kommun beställt utifrån andra frågeställningar. Där pekas andra områden uppströms runt sjön Flaten ut som de mest angelägna att åtgärda för att stärka miljö kvaliteten i Flaten, Flatenbäcken och Uttran som alla hänger samman, vilket speglar ett tydligare ekologiskt angreppssätt. Dessa expertutredningar (t.ex. Yoldia 2017; Sweco 2017; Afry 2021) diskuterar allvarliga problem med externbelastning som finns mot sjön Flaten som ligger intill, och med direkt avrinning från, Södra Hallstaområdet. Slutsatser dras också om att åtgärder vid källorna till Flatens externbelastning måste prioriteras eftersom dessa problem inte bara förstör sjön Flaten utan också sprider sig vidare via Flatenån mot Västra Garnudden och Uttran. I Afry-rapporten från 2021 skrivs t.ex. om den externa belastningen på sjön Flaten:

”Belastningen av näringsämnen från externa källor är trots åtgärdsarbete i kommun för stor för att enbart åtgärder i sjön ska vara motiverade. Fortsatt arbete med åtgärder mot externa källor till näringsämnen rekommenderas innan behandling av sjöns internbelastning av fosfor genomförs [...] Flaten omfattas inte direkt av åtgärdsprogrammet inom vattenförvaltningen på grund av att sjön inte är klassad som en vattenförekomst. Flatens utlopp via Flatenbäcken bidrar dock med näringsrikt vatten till sjön Uttran nedströms, en vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk status där näringsämnen är klassade till måttlig status med en medelhalt på 28 µg/l. Flaten bidrar till högre halter av fosfor i Uttran, vilket påverkar möjligheten att följa miljö kvalitetsnormen i Uttran negativt.” (Afry, 2021, s. 4–6)

Ur ett ekologiskt perspektiv, som också ligger i linje med kommunens egen dagvattenpolicy om Lokalt Omhändertagande av Dagvatten (LOD), bör åtgärder för dagvattenhantering ske så nära som möjligt till dagvattnets källor. Det innebär bl.a. att åtgärder för att stärka Västra Garnuddens befintliga våtmark bör kombineras med insatser uppströms runt Flaten, enligt

rekommendationer i expertutredningar som redan finns.

Hänsyn till kommunens långsiktiga – inte kortsiktiga – ekonomi

Som Länsstyrelsen skriver i sin samrådskommentar från sommaren 2021 är dagvattendammar miljöfarliga verksamheter som är reglerade i Miljöbalken: ”Själva dagvattendammen utgör inte vattenverksamhet utan kan behöva tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken som en miljöfarlig verksamhet” (Länsstyrelsen, från Samrådsredogörelse Dnr PEX/2019:17, 2022-09-08, s. 6). Som sådana kräver de omfattande arbete för anläggande, men också kontinuerliga inspektioner, regelbundet underhåll och restaureringsarbeten efter erosion och liknande.

Som kommunen själv beskriver i Kontrollprogrammet för kompensationslösningen, planeras omfattande arbete för att anlägga hårdgjorda ytor i form av arbetsvägar och arbetsplattformar/etableringsytor med förstärkning genom geonät och krossmaterial. Det beskrivs också vara ett arbete som fortfarande innehåller flera osäkerheter som behöver fortsatt utredning. I Kontrollprogrammet från juli 2022 under punkt ”6.3 Arbetsvägar och arbetsplattformar” skrivs bland annat följande:

”På grund av de mycket dåliga massorna, torv, gyttja, lös lera, är bärigheten i marken dålig. Uppbyggnad av arbetsplattformar kommer behöva dimensioneras för att klara stabiliteten och bärigheten för maskiner och arbetsfordon vid schaktarbetena. Befintlig mark kommer behöva förstärkas med t.ex. geonät och krossmaterial för att kunna utgöra arbetsvägar och arbetsplattformar för tunga laster från grävmaskiner och lastbilar. Ytterligare utredning behövs för att ta fram en arbetsbeskrivning för utförande. För denna utredning behövs bland annat inmätning av befintliga marknivåer i området, läge för planerade arbetsvägar och etableringsytor”. (Salems kommuns kontrollprogram, juli 2022)

Andra skrivningar om utmaningar med anläggandet av dagvattendammen görs i granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden, t.ex.

”Det är svårt att anlägga ett dike med lite fall och framtida erosion och sedimentsamlingar kan göra det svårare. Det åligger därmed ett stort ansvar på entreprenörer vid anläggandet av diket för att få till jämn lutning, men också ett stort ansvar på kommunen för skötsel och drift av diket och dammen” (Granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden, 22-09-08, s. 16)

När det gäller tömningar av det miljöfarliga sedimentet som över tid samlas i dammens djuphålor och måste tömmas minst var tionde år, kan det nämnas att tömningen av den betydligt mindre Herrängens dagvattendamm intill Flaten som genomfördes under tre månader våren 2021⁴, kostade 700.000 kr.

Fotnot 4 [Det är värt att notera två aspekter med Salems kommuns hantering av Herrängens dagvattendamm som funnits sedan 2007. Att den första tömningen skedde först 2021, dvs fyra år efter det rekommenderade intervallet på tömning minst var 10:e år, berodde på att boende intill dammen under

flera års tid hade skickat in anmärkningar till kommunen om att dammen inte fungerade som den skulle och behövde tömmas, vilket till slut ledde till att kommunen beslutade att åtgärda detta. Att reparationerna och tömningen genomfördes just under våren, som utgör den mest känsliga perioden för fåglar, betyder dessutom att tidpunkten var mycket illa vald. Det borde vara känt för Salems kommun att våren är en känslig och viktig period framför allt för fåglar och att anläggningsarbeten och sedimentstömningar av dammar därmed bör undvikas under denna period; det är bl.a. något som Ekologigruppen explicit lyfter fram redan 2020 i utredningsmaterialet om den planerade dagvattendammen i Västra Garnudden. Ändå togs inte hänsyn till denna kunskap i beslutet om att sedimenttömma Herrängens dagvattendamm våren 2021.]

I några yttranden i Samrådsredogörelsen från 2022-09-08 kommenteras kommunens val av att belasta VA-kollektivet med oproportionerligt hög andel av kostnader (80%) för både anläggningsarbeten och för evigt återkommande inspektion och underhåll av anläggningarna. Det ses inte som en rimlig fördelning givet att den planerade våtmarksanläggningen utgör en kompensation för en förstörd våtmark i Södra Hallsta (se Rönningepartiets yttrande). Salems kommun försvarar sig genom följande resonemang:

”Detaljplanen syftar, förutom att kompensera avvattnad sumpskog i Södra hallsta, även till att rena Uttran, vilket är av allmänt intresse för invånare i Salems kommun därav den ekonomiska fördelningen mellan VA-kollektivet och projektet Södra Hallsta. Kommunstyrelsens tekniska utskott beslutade den 19 maj 2021 att godkänna den fördelningen.” (Salems kommun, Samrådsredogörelse av 22-09-08, s. 10)

I granskningsversionen av detaljplanen för Västra Garnudden som är skriven samma datum (22-09-08), skrivs att ”kostnader uppkomna under genomförandeskede finansieras i sin helhet av kommun. Kommunen bekostar samtliga driftskostnader för anläggningen” (s. 29). Hur omfattande kostnaderna skulle kunna bli och hur finansieringen i praktiken är tänkt, förblir oklart. Vilka de långsiktiga kostnader skulle bli om våtmarken i Södra Hallsta förstördes och ersattes med omfattande och underhållskrävande dagvattenlösningar (som beskrivs i 13.3

Dagvattenutredning för Södra Hallsta), är inte heller klargjort. Att kostnaderna för den planerade exploateringen i Södra Hallsta och den planerade kompensationslösningen i Västra Garnudden blir omfattande och sträcker sig över oöverskådlig tid – både i förlorade värden för invånare och för klimatet – är uppenbart.

Uppvärdera – inte nedvärdera – kommunens stadsnära våtmarker

En slutsats jag kan dra utifrån denna genomgång är att planerna att utnyttja markavvattningsdispensen i Södra Hallsta bör stoppas av många skäl, inte minst av klimatskäl och kommunens mål om att minska koldioxidutsläpp. Detaljplanen bör därmed omarbetas för ett bevarande av våtmarken i Södra Hallsta. Detta medför att kompensationskravet för dispensen faller och att planerna för Västra Garnudden kan omarbetas för att passa de faktiska förutsättningar som råder där liksom kompletteras med åtgärder uppströms i kommunens sammanlänkade sjöar och vattendrag. Salems kommun

bör i sitt planeringsarbete utgå från våtmarkernas värde som mångdimensionella och unika tillgångar som fyller flera funktioner som sällan ingenjörsbaserade lösningar klarar av att uppfylla. Genom att se dem som tillgångar att bevara och vårda – snarare än problem som ska bort eller behöver rättas till – kan bästa möjliga resultat uppnås för kommunen och dess invånare idag och i framtiden. Det är alltså min ståndpunkt att granskningsförslaget för Västra Garnudden inte bör tas vidare till beslut om att vinna laga kraft, utan dras in för vidare utredning.

Kommunens kommentar: Ekologigruppen tog under 2018 fram en utredning av lämplig plats för kompensationsåtgärden. Då undersöktes fyra av de potentiella ytorna som Yoldia under behandlades i deras utredning från 2017. Tre av dessa områden bedömdes ha låg prioritet antingen pga områdets storlek eller att området redan var en befintlig våtmark och därmed inte lämpligt för anläggande/restaurering av våtmark enligt Länsstyrelsen krav. Utöver lämplighet för åstadkommande av kompensationsåtgärden har flera andra parametrar tagits hänsyn till under valet av område. Dessa finns att läsa i planbeskrivningen under rubrik "Val av område". Kommunen ser det som en positiv synergieffekt att anläggning, förutom att restaurera en våtmark som ger många positiva effekter på naturvärden, även kan rena dagvatten från Flatenbäcken.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Ändringen innebär att ingreppet i skogen och marken inte blir stort samt mindre grävning i torvmark och mer översilning. Totalt innebär det att en yta på ca 2400 kvm behöver hållas fritt från träd för att rymma inlopp, damm och stig.

Planförslaget för Södra Hallsta kommer att innebära att den 1700 kvm stora sumpskogen markavvattnas. Den kompenseras genom ca 1,1-1,6 hektar våtmark i Västra Garnudden. Bebyggelsen i Södra Hallsta planeras i ett centrumnära läge med närhet till kollektivtrafik och till största delen redan utbyggd infrastruktur. Två nya busshållplatser planeras längs Salemsvägen och gång- och cykelvägnätet förbättras för att göra det mer attraktivt att välja kollektivtrafik eller cykel framför bilen. Detta är aspekter som även framförs i RUF 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen). Kommunen bedömer att planförslaget, tillsammans med planerad kompensationsåtgärd i Västra Garnudden, kommer att vara positivt för den långsiktiga klimatnyttan.

Att beräkna nettoeffekten koldioxid för Södra Hallsta och Västra Garnudden är komplicerat. Åtgärderna i detaljplanerna innebär att en viss mängd torvmark grävs upp och reagerar med luftens syre. Stora mängder torv får betydligt blötare förutsättningar i samband med att Flatenbäckens vatten leds in i området. Detaljplanerna innebär också att de personer som kommer att bo i de ca 300 bostäder som byggs kommer att bo i centrum- och

kollektivtrafiknära lägen. Detta ger bättre förutsättningar för mindre bilberoende än om bostäderna hade byggts i perifera lägen. Kommunen har, bland annat med hänsyn till områdets närhet till Rönninge centrum, bedömt Södra Hallsta som lämpligt för ny bostadsbebyggelse i den form som planen medger. I RUF 2050 ingår Södra Hallsta i "strategiska stadsutvecklingsområden". Ett strategiskt stadsutvecklingsområde beskrivs som kommuncentrum med hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer, urbana kvaliteter och bidra till en starkare social hållbarhet. I kommunens översiktsplan beskrivs vikten att ur klimat- och miljöhänsen bygga i kollektivtrafiknära lägen. I Södra Hallsta planeras en variation av både flerbostadshus och radhus för att möjliggöra för olika socioekonomiska grupper att bo i ett område nära kollektivtrafik och natur.

Trots att en beräkning på nettoeffekten är komplicerat har kommunen låtit en grov beräkning tas fram efter granskningen. Denna visar att den totala effekten på klimatgaser, till följd av markavvattning i Södra Hallsta och kompensationsåtgärden i Västra Garnudden, är positiv. Se rubrik "Miljöpåverkan" i planbeskrivningen.

Inom Södra Hallsta ska dagvattenhanteringen ta höjd för kommande klimatförändringar. Dagvattnet föreslås omhändertas i öppna, gröna dagvattenlösningar. Dessa bidrar med både fördröjande och renande effekter. Åtgärderna har föreskrivits lokalt med målet att omhänderta dagvattnet så nära källan som möjligt. Inom kvartersmark har framförallt regnväxtbäddar samt större infiltrationsstråk föreslagits. För allmän platsmark vid Tvärförbindelsen och Salemsvägen har gräsbeklädda samt öppna makadamdiken, regnväxtbäddar samt en översilningsyta föreslagits. Efter implementering av föreslagen dagvattenhantering minskar föroreningsbidraget för samtliga undersökta föroreningar. Ett genomförande av planen ska därmed inte försämra möjligheten att uppnå MKN för ytvatten i vattenförekomsten Uttran. Åtgärderna i Västra Garnudden syftar, utöver att kompensera för förlorade naturvärden i Södra Hallsta, till att förbättra vattenkvaliteten i Uttran.

Viktigt att beakta är att ytorna där dammen och översilningsytan föreslås inte utgörs av våtmark. Inom planområdet finns mindre ytor som utgörs av sumpig mark. Detta går att läsa i naturvärdesinventering. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark. Det är också viktigt att beakta att Västra Garnudden inte utgörs av urskog. Skogen förväntas inte förstöras efter planerade åtgärder. Den förväntas snarare att förstärkas ur ett ekologiskt perspektiv.

Dammens ändrade storlek bedöms som minimal för att uppnå så god rening och återvätning som möjligt med så lite grävning som möjligt.

Under samrådet önskade Länsstyrelsen en tydligare redogörelse för hur planförslaget kommer att påverka naturvärden och friluftsliv samt hur den planerade våtmarken kommer att kunna hålla och rena vatten. Länsstyrelsen nämner inte i samrådsyttrandet att området utgörs av befintlig våtmark.

Anläggningen ska genomföras under en period som har så liten påverkan på djur och växter som möjligt. Perioden april-juni är olämplig för fällning av träd och grävning av dammen. Perioden 1 april- 15 juli är olämplig för åtgärder på Flatenbäcken (se rubrik "Anläggning av dammen" i planbeskrivningen).

Et artskyddsutlåtande togs fram av Naturcentrum AB efter granskningen. I den görs bedömningen att åtgärderna i planförslaget inte kommer att påverka den mindre hackspettens revir negativt då åtgärderna inte bedöms som stora ingrepp i skogen. Området har idag höga naturvärden, högt naturvärde (klass 2) och påtagligt naturvärde (klass 3). Dessa är tänkta att bibehållas och stärkas genom planförslaget. Dessutom planeras området att tillgängliggöras med promenadstråk. Det kommer alltså bli lättare att röra sig och vistas i skogen.

Efter granskningen togs en bullerutredning fram med syfte att utreda planförslagets effekter på bullernivåerna från järnvägen till bostadshuset längs planområdets sydvästra kant. De beräknade bullernivåerna från järnvägstrafiken visade sig underskrida riktvärdena i trafikbullerförordningen och i Trafikverkets riktlinjer för de utredda alternativen. Skillnaden mellan nuvarande bullernivåer och förväntade bullernivåer efter planerade åtgärder var låg. Detta beror främst på att träd inte har någon större effekt för minskning av järnvägsbullret. Däremot kan träd ha en viss maskerande effekt, det vill säga att när det blåser överröstar suset från träden helt eller delvis trafikbullernivån i området. På så vis skulle det kunna upplevas som att bullersituationen blir sämre om träd avlägsnas. I det aktuella fallet planeras träd inom en yta om knappt 2400 kvm att tas ner. Mestadelen av skogen mellan järnvägen och bostadsområdet sparas, det vill säga de träd som ligger närmast bebyggelsen och som bidrar mest till att maskera trafikbuller. Den maskerande effekten bör därmed till största delen kvarstå. För mer se Bullerutredningen.

Kommunen beställde efter samrådet kompletterande mark- och grundvattenprover. Dessa prover har legat till grund för en reviderad version av undersökningen av miljöpåverkan enligt Miljöbalkens 6 kap. 5 § som också uppdaterats med information om miljöfarlig verksamhet som tidigare bedrivits intill planområdet och som kan ha gett upphov till eventuell markförorening. Kommunen gör, i den reviderade versionen av undersökningen, bedömningen att en strategisk miljöbedömningen inte är nödvändig. Denna skickade med som en bilaga till detaljplanen i samband med att detaljplanen ställdes ut för granskning under hösten 2022.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändigt. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten. Med tanke på dessa resultat ser inte kommunen att en ändring av bedömning är nödvändig vad beträffar en

strategisk miljöbedömning. Totalt har det genomförts provtagningar vid fyra tillfällen inom ramen för den miljötekniska utredningen. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken. För att eliminera risken att den skulle behöva genomföras två gånger bedömde kommunen att klassificering av schaktmassorna skulle göras när dammens exakta plats hade fastställts. Detta eftersom klassificeringen genomförs med täta provtagningspunkter över en precis och avgränsad yta. Kommunen hade i granskningsversionen tagit höjd för två alternativa scenarier vad gäller masshantering. Det ena, om undersökningen visade att massorna ej behöver saneras, var att återanvända massorna inom planområdet. Det andra scenariot var att transportera massor till deponi om undersökningen visar på massor som ej går att återanvända inom området pga höga föroreningshalter. Detta beskrevs i granskningsversionen av planbeskrivningen och beskrevs även på granskningmötet som kommunen anordnade den 15 november 2022.

I yttrandet ställs frågan varför kommunen valt att beställa markprover på upplagsytan då den inte ingår i planområdet. Detta gjordes för att klargöra föroreningssituationen på den plats där det förekommit miljöfarlig verksamhet, inte minst i enlighet med yttranden som inkommit från allmänheten under samrådsskedet.

För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

I granskningsversionen av planbeskrivningen redogörs upplagsytans historik enligt kommunens arkiv. I den planbeskrivningen beskrev kommunen att eldning skett på upplagsytan i kommunal regi och inte enbart som att "Enligt allmänheten har bränder tidigare förekommit inom upplagsytan vid Västra Garnudden" som påstås i yttrandet

Som naturinventeringen beskriver har planområdet delats in i olika delområden med avseende på de naturvärdena som finns. Inom planområdet finns inslag av trivallövskog, strandskog, granskog mm. Kompensationssåtgärden och detaljplanens syfte handlar om att möjliggöra en restaurering av en våtmark och att rena vatten som når sjön Uttran. Detaljplanen syftar även till att tillgängliga området för allmänheten genom bland annat gångstråk.

Rening av fosfor...

Parallellt med kommunens planarbete arbetar kommunens bygg- och miljöenhet med att utreda reningsåtgärder på andra håll i kommunen, exempelvis vid sjön Flaten, för att förbättra Uttrans vattenkvalité.

För att leda in vattnet in i planområdet och sprida det vidare över en större yta krävs att vattnet leds in på en höjd så att naturlig rinning sker mot recipient. Plushöjden på dikesbotten för den befintliga delen av Flatenbäcken söder om Garnuddsvägen är lägre än den för det

planerade diket och därmed är det svårare att realisera en översilning från Flatenbäckens befintliga bäckfåra.

Det är viktigt att beakta att kompensationsåtgärden möjliggör för bostadsbyggande i Södra Hallsta vilket gynnar kommunen både ur ett bostadsförsörjnings- och ekonomiskt perspektiv. Detta med tanke på att ett flertal bostäder kan byggas i centrum- och servicenära lägen samt att det innebär goda exploateringsintäkter för kommunen.

I samband med att dammens utformning minskat kommer fördelningen av kostnaderna för åtgärderna i detaljplanen mellan projektet Södra Hallsta och VA-kollektivet ses över.

Kommunen har efter granskningen låtit ta fram en mer precis beräkning på våtmarkens reningseffekt. Denna visar att av de ca 90 kg fosfor/år som tillförs Uttran från Flatenbäcken (totalfosfor) beräknas den planerade anläggningen minska utsläppet av totalfosfor med 51-79 kilo per år till Uttran. Löst fosfor i form av fosfat kan också antas renas, främst genom upptag av den växtlighet som kommer att finnas och till viss del genom adsorption i marken. En enkel överslagsberäkning visar att ungefär 10 kg löst fosfor per år kan tas upp av våtmarken och att 8 kg per år rinner ut i Uttran (se Föreningensberäkningar för planerad våtmark, Systra 2023)

27. Privatperson 50

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas.

Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

28. Privatperson 51

I Nacka kommun finns ett lyckat exempel på hur kommunen arbetat med en situation som liknar den vi har i Västra Garnudden. Det är en sjö som har problem med övergödning, och det har funnits en gammal uttorkad våtmark intill denna sjö. Och precis som i Västra Garnudden beror uttorkningen i hög grad på att en å har rätats ut och grävts ur så att inkommande vatten flyter rakt ut i sjön, vilket skapar problem med övergödning. Nacka kommun har då använt sig av naturbaserade metoder för en våtmarksrestaurering, för att återställa den gamla våtmarken och skapa mer liv i den men också med fördelen att den naturliga filtreringen stärkts och sjön har fått en bättre vattenkvalitet.

Vi önskar att Salems kommun undersöker möjligheterna till liknande naturbaserad våtmarksrestaurering som har flera fördelar: lätt, snabb och billigare att genomföra (på både kort och lång sikt), har goda effekter både för biologisk mångfald och vattenrening, innebär att den vackra urskogen kan få vara kvar till glädje för både besökande människor och djur som lever i området, samt minimerar risken för att föroreningar från tidigare verksamheter (sopptipp, bränning, reningsverk) sprider sig genom grävarbeten,

Se nedan link:

<https://www.nacka.se/boende-miljo/natur-och-parker/naturvarden-och-ekotjanster/biologisk-mangfald-en-uppgift-for-oss-alla/mensattra-vatmark/>

Kommunens kommentar: Kommunen har noterat de synpunkter som inkom under granskningen. Dammens storlek har setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700kvm till ca 10 000-15 000kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

29. Privatperson 52

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats. Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarens syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om

naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

30. Privatperson 53

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade

naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

31. Privatperson 54

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats. Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ. Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av

invånarens syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in. Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

32. Privatperson 55

Synpunkter på planförslaget

Uttringe 1:12 m.fl. (Västra Garnudden), plan 80.81

Sakförhållanden:

Årsrapport

Salem Recipientkontroll 2021

Med jämförelser från mätningar utförda 1997 till 2020

Huononen, Huddinge 2022 01 28

Årsrapporten skall enbart översiktligt kommentera de undersökningar som utförts under åren 1997 – 2021.

Det finns nu en stor mängd enhetliga data från 1997 tills dagens datum.

Vid behov så kan alla dessa data med fördel användas för mera djuplodande studier.

Informationen kan användas för att utföra påverkansanalyser.

Den samlade kunskapen kan dessutom användas för att kostnadseffektivt sätta in miljöförbättrande åtgärder på dagvatten, enskilda avlopp etc.

- Flatens mycket näringsrika vatten rinner via Flatenån ut till Uttran. Huruvida det är en stor eller marginell belastning för Uttran är inte utrett.
- Flaten Sjön Flaten bedöms som övergödd pga höga fosforhalter. Näringsrikedomen visar sig i de mätningar som har utförts både i Flaten och Flatenån. Inga tydliga trender om minskad näringsrikedom har visat sig i de undersökningar som utförts under perioden Flaten mycket näringsrika vatten rinner via Flatenån ut till Uttran. Huruvida det är en stor eller marginell belastning för Uttran är inte utrett.

Uttran och Utterkalven 1997-2021

- Uttran och Utterkalven bedöms som måttligt näringsrika. Inga tydliga trender kunde noteras. Vid augustimätningarna så var syrenivåerna i djupzonerna obefintliga under nästan hela undersökningsperioden 1997-2021.
- Under samma period så var fosforhalterna i de djupare delarna höga i Uttran till extremt höga i Utterkalven.
- Det är så att sedimenten vid mätplatserna under syrefria förhållanden läcker fosfor till vattenfasen.
- Huruvida det är en stor eller marginell belastning för Uttran, är inte utrett.

För Uttran ligger ett myndighetskrav vilket gäller för Södertälje-, Botkyrka- och Salems kommun.

Några utdrag ur Vattenmyndighetens hemsida 2022-01-28 angående

Uttran kan ses nedan:

Näringsämnen Diffusa källor Enskilda avlopp”

- Vattenförekomsten uppnår inte kraven för god ekologisk status avseende fys-kemiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning.
- Utsläppsbehandlande och/eller förebyggande åtgärder behöver genomföras för att minska utsläppet så att god status kan nås 2027.”

Växtplankton Diffusa källor Urban markanvändning

- Vattenförekomsten uppnår inte kraven för en god ekologisk status då det finns betydande påverkan på kvalitetsfaktorn växtplankton från urban markanvändning.
- Utsläppsbehandlande åtgärder ska genomföras för att minska påverkan så att god status kan uppnås.

Vattenförekomsten får en tidsfrist till 2027 med skälet tekniskt omöjligt att nå god status tidigare.

- Vattenförekomstens återhämtning tar lång tid och åtgärder bör därför sättas in så snart som möjligt för att nå målet om en god ekologisk status till 2027.

Slut med hänvisningar till forskningsrapport.

Synpunkter:

- Planområdet begränsar samspelet mellan olika vattenområden. Det finns exempel, nämns i någon av rapporterna, med försök att balansera en fosformättad sjö med aluminiumpulver. Känd metod. Försöket visade goda tecken i början för vattenbalans under 3-5 års period.

Sakta började utvecklingen gå tillbaka och vattenbalansen blev sämre. Det visade sig att sjön hade fosforläckage dvs processen gick i baklås. Dyr erfarenhet.

Se limnisklogi för beskrivning av orsakssammanhangen.

I flera undersökningar visar analyserna att den mest logiska hanteringen, med tanke på

försiktighetsprincipen, är först hantera belastningen vid det övre loppet för att närma sig en nivå "godkänd vattenbalans/ekologi" i sjön Flaten.

Undersökningar gör gällande att en dagvattendamm inte kan rena mer än 50%.

Det skulle vara mera taktiskt, ekonomisk billigare att förlägga dagvattendamm intill det övre loppet än att satsa på Garuddsdammen med hänsyn till modifierade låga reningseffekten och den höga kostnaden. Det betyder att installera en dagvattendamm i Flatens övre lopp vid Område 9 vid Flaten + uppströms Flaten/C+D för att minska belastningen i sjön, på sikt, är en god investering. Se bilaga.

I beräkningen kan man se att det skulle bli billigare i förhållande till ytan, årliga skötseln av dammen kr/ha och kostnad per borttagen kg fosfor (kr/år), jämfört med alternativet med dammen i Västra Garnudden. Se bilaga.

Simulerad reningseffekt (%) visar: "Alla områden/A" är effekten 20% och "Område 9 vid Flaten + uppströms Flaten/C+D" är effekten 50%. Dock inte överallt.

Av detta följer att provtagningar görs innan projekteringen, för att upptäcka fosforläckage och andra giftpartiklar i området kring dagvattendammen.

I område 9 D finns ett upplagsområde som hanterar jordmassor, avfall, metaller, byggnadsmaterial m m.

Det är viktigt att förvissa sig om innan att inget lakar ut via Lillsjön och sedan i sjön Flaten.

Gamla soptippen i Nytorp är nödvändigt att få en korrekt helhetsbild.

Att följa försiktighetsprincipen som helhetsbedömning är viktig att följa upp/efterleva för att den får sin rättmätiga plats i planeringsprocessen, den som ännu inte är gjord.

Samma gäller att den strategiska miljöbedömningen får sin rättmätiga plats i processen, den som ännu inte är gjord.

Idéförslag.

Att bygga dagvattendamm på marker med icke stabilt markunderlag kräver stora ingrepp, kostsamt, svårt att förbereda och anläggande av upptagningsområden, ytor för "reningsmadrasserna", m.m. tar mycket plats och används sällan, när rengöringen måste göras.

Att bygga dammar i parker är inte helt ovanligt pga markförhållandena oftare med mera stabila underlag, som i Herrängsparken.

Tanken skulle vara att intill Flatenåns inlopp från sjön Flaten, en lite mindre kompletterande anläggning, skulle kunna fungera som ett upptagningsområde för giftiga partiklar.

Med färdig konstruktion skulle en vattenspegel kunna te sig vacker och rogivande intill Sjönviksparken.

Lätt att komma till projekteringsområdet med stabilt markunderlag. Enklare att tömma dammen av sediment och enklare att återställa området efter säg 7-8 år . . . Undrar om det finns något slags

filtrerteknik att sänkas ner i en ställning som fångar upp fosfor och andra partiklar. Och att kunna rensa giftpartiklar från dammen så ofta som krävs.

Många bäckar små . . .

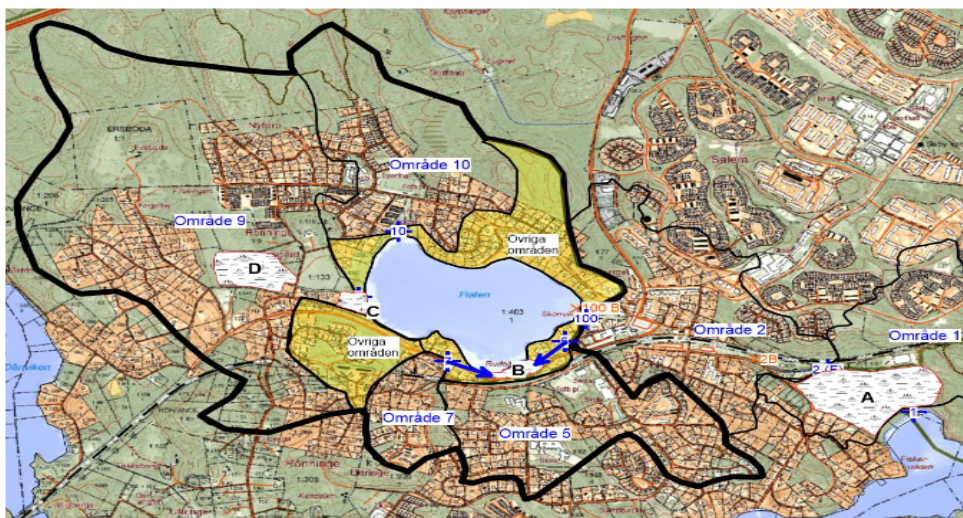
Jag har en fråga om Salems kommuns beslut att välja att anlägga en dagvattendamm just i Västra Garnudden och beslutet att därmed välja bort andra områden som analyserats av en anlita konsult. Frågan gäller motiveringen utifrån de kalkyler som gjorts av kostnader och reningseffektivitet som följer av olika förslag.

Analyserna och uppgifterna om kostnader och reningseffektivitet är hämtade från rapporten "Projekt Flaten och Uttran. Provtagningar december 2015–november 2016 och förslag på reningsanläggningar" (Yoldia 2017) som beställts av Salems kommun och finns tillgänglig på kommunens hemsida

<https://www.salem.se/globalassets/5.-bygga-bo-miljo/kommunens-planarbete/detaljplanering/paga-ende-planarbeten/uttringe-112-garnudden/samrad/bilaga-10---forslag-pa-reningsanlaggningar.pdf>

Samtliga kostnader är från 2016 och är, enligt uppgift, osäkra och oprecisa och bör snarast ses som ett första diskussionsunderlag. Värt att notera att kostnaderna avser driftskostnader per år och inkluderar inte kostnader för anläggningsarbeten eller sedimenttömningar som bör göras ca var 8:e år. Författaren noterar också att de uppskattade kostnaderna även kan behöva justeras utifrån juridiska, praktiska eller ekonomiska hinder/möjligheter. Ett exempel på en juridisk aspekt är att marken på plats A endast delvis ägs av kommunen.

Reningsanläggningar har analyserats för 4 platser: A, B, C och D (se karta). Det är särskilt A, C och D som bedöms mest relevanta, varav C och D ligger uppströms medan A ligger intill sjön Uttran.

Mot bakgrund av att huvuddelen av den fosforbelastning som når Uttran härstammar från bebyggelse runt Flaten – och därmed externbelastar Flaten och senare når Uttran via Flatenån – noteras att endast plats C och D har en gynnsam effekt på både Flaten och Uttran. Plats A har endast renande effekt på Uttran.

Utifrån de förslag som lagts fram, har plats A intill sjön Uttran (senare kallat Västra Garnudden) valts för den kompensatoriska dagvattendammsanläggningen. Min fråga gäller hur Salems kommun motiverar detta val då *reningseffektiviteten är lägre* (8,5 kg fosfor/år) och den *årliga kostnaden per borttagen kg fosfor, är högre* för alternativ A (ca 150.000 kr/år), jämfört med en *högre* reningseffektiviteten för plats C+D tillsammans (9,7 kg borttagen fosfor/år) till en kostnad som är *lägre* (ca 65.000 kr/år). Jag önskar få ett klagörande om hur Salems kommun motiverar valet av det alternativ för reningsanläggning som är **minst effektivt** till den **högsta kostnaden**.

Bilaga: Uträkningar hämtade från Yoldias rapport från 2017

YOLIDA

Kostnader för dagvattendammar

Rapporten har tagit fram mycket osäkra kostnader för dagvattendammar. Observera att ingen egentlig projektering är utförd varför tabellen nedan enbart skall ses som ett första diskussionsunderlag. Det kan finnas tex juridiska, praktiska eller ekonomiska hinder/möjligheter för andra alternativ och kalkyler,

Tabell 2:

Avrinningsområde Behandlingsyta	Avrinnings- områdets area (ha)	Yta för behandling av vatten (ha)	Mängd fosfor per år från Området (kg)	Simulerad renings- effekt (%)	Mängd borttaget kg /år	Årlig kostnad för en dagvattendamm under 25 år är ca 112 480 kr/ ha Källa VISS, (kr/år)	Kostnad per borttagen kg fosfor (kr/år)	
Alla områden/A (Uppströms Flatenåns utlopp i Uttran)	463	11,1	42,3	20 ¹⁾ (min kurs)	8,5	1 254 053	148 094	Reningseffekten bedöms som lite mindre då fosforhalterna är lägre. Ytan är dock till fyllest för en dagvattendamm ¹⁾ .
Område 9 vid Flaten + uppströms Flaten/C+D	155	5,6	19,4	50	9,7	624 387	64 465	Exempe på 50% rening. En rätt dimensionerad

anläggning bör kunna ha
50% reningseffekt med
avseende på fosfor.
Men en reningseffekt på
50% är inte uppnåbar över allt.

Beräknat utifrån schabloner med ett stort intervall
20–160% (VISS 1 2017-02-07) och flera simulerade reningseffekter.
En komplett tabell med alla beräkningsdata finns i bilagan.

1 Alla områden/A (Uppströms Flatenåns utlopp i Uttran)

Mängd borttaget fosfor/år: 8,5 kg fosfor, kost 148 094 kr/kg/år x 8,5 = 1 258 799 kr / år.

Årlig kostnad för en dagvattendamm under 25 år 112 450 kr/ha/årlig kostnad.

(Yta för behandling av vatten (ha): 11,1 ha x 112 450 = 1 248 195 kr.) **Kvar för ev tillägg, oklart.**

Initialt summa: (1 258 799 + 112 450) = 1 483 699 kr.

A Intervall: 20-160%. Gissning försiktig, eller 100% = 1 483 699 kr + Rening vart 8:år?! Tömmning av dammen, kostnad oklar.

B Intervall: 20-160%. Gissning höjd, 150% av 1 483 699 = 2 225 548 kr. Rening vart 8:år?! Tömmning av dammen, kostnad oklar

Tillkommer initialkostnad för dammbygget ! Modulering: 2 250 000 x 3 = 6 750 000? Reningseffekten i modeleringen ovanlig låg? Varför?

2 Område 9 vid Flaten + uppströms Flaten/C D, (nedanför uppsamlingsanläggningen Fruänsvägen/Dånviksvägen)

Mängd borttaget fosfor/år: 9,7 kg, kostnad 64 468 kr/kg/år = 635 340 kr. Rensning vart 8:e år.

Årlig kostnad för en dagvattendamm under 25 år, 112 450 kr/år.

(Yta för behandling av vatten (ha): 5,6 ha x 112 450 = 629 720 kr. **Kvar för ev tillägg, oklart!**)

Initialt summa: (635 340 + 112 450) = 747 790 kr

A Intervall: 20-160%. Gissning försiktig, 100% = 747 790 kr/år. Rening vart 8:år?! Tömmning av dammen, kostnad oklar.

B Intervall: 20-160%. Gissning försiktig, 150% av 747 790 = 1 121 685 kr/ år. Rening vart 8:år?! Tömmning av dammen, kostnad oklar.

Därtill initialkostnaden för dammbygget, modulering, ca 750 000 x 3 = 2 250 000 kr ??

Dessa summor bör fås analyserade av kommunen om vad som är rimligt.

Räkna "upp" kostnadsvärdena från 2016 !

Kommunens kommentar: Under 2020 tog WRS fram underlag till ett lokalt åtgärdsprogram för Uttran med avsikt att ge ett väl underbyggt underlag att göra det möjligt att på lokal nivå prioritera åtgärder i arbetet mot god ekologisk och kemisk status. Utredningen konstaterade att Flatenbäckens utlopp vid Västra Garnudden idag är det största orenade bidraget till fosfor till Uttran (ca 100kg fosfor/år).

Enligt Länsstyrelsens villkor om anläggning/restaurering av våtmark som kompensationsåtgärd för en planerad markavvattning i Södra Hallsta, tillsammans med andra parametrar, såsom rening av fosfor, bedömdes Västra Garnudden som det bästa området för att rymma dessa åtgärder. Parallellt med kommunens planarbete arbetar kommunens bygg- och miljöenhet med att utreda reningsåtgärder på andra håll i kommunen, exempelvis vid sjön Flaten, för att förbättra Uttrans vattenkvalité.

Kommunen beställde efter samrådet kompletterande mark- och grundvattenprover. Dessa har legat till grund för en reviderad version av undersökningen av miljöpåverkan enligt Miljöbalkens 6 kap. 5 § som också uppdaterats med information om miljöfarlig verksamhet som tidigare bedrivits intill planområdet och som kan ha gett upphov till eventuell markförorening. Kommunen gör, i den reviderade versionen av undersökningen, bedömningen att en strategisk miljöbedömningen inte är nödvändig. Denna skickade med som en bilaga till detaljplanen i samband med att detaljplanen ställdes ut för granskning under hösten 2022.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändigt. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten. Med tanke på dessa resultat ser inte kommunen att en ändring av bedömning är nödvändig vad beträffar en strategisk miljöbedömning.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700kvm till ca 10 000-15 000kvm. Ändringen innebär att ingreppet i skogen och marken inte blir stort. Ett kontrollprogram med en skötselplan har upprättats för att säkerställa att anläggningen håller och bibehåller dess funktioner över tid.

Som ovan nämnt gjordes valet av området med avseende på ett flertal parametrar varav lämplighet för åstadkommande av önskad compensation”, alltså att anlägga/restaurera minst 1 ha våtmark, var en av dessa. Utifrån denna, och flera andra parametrar som går att läsa om under rubrik ”Val av område” i planbeskrivningen, bedömdes Västra Garnuden som den bäst lämpade platsen för denna åtgärd. Rening av dagvatten sågs som en bra synergieffekt som kunde kombineras med anläggningen/restaureringen av våtmark. Det är viktigt att beakta att kompensationsåtgärden möjliggör för bostadsbyggande i Södra Hallsta vilket gynnar kommunen både ur ett bostadsförsörjnings- och ekonomiskt perspektiv. Detta med tanke på att ett flertal bostäder kan byggas i centrum- och servicenära lägen samt att det innebär goda exploateringsintäkter för kommunen.

33. Privatperson 56

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

34. Privatperson 57

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

35. Privatperson 58

Vi önskar att Salems kommun undersöker möjligheterna till liknande naturbaserad våtmarksrestaurering som har flera fördelar: lätt, snabb och billigare att genomföra (på både kort och lång sikt), har goda effekter både för biologisk mångfald och vattenrening, innebär att den vackra urskogen kan få vara kvar till glädje för både besökande människor och djur som lever i området, samt minimerar risken för att föroreningar från tidigare verksamheter (sopptipp, bränning, reningsverk) sprider sig genom grävarbeten,

I Nacka kommun finns ett lyckat exempel på hur kommunen arbetat med en situation som liknar den vi har i Västra Garnudden. Det är en sjö som har problem med övergödning, och det har funnits en gammal uttorkad våtmark intill denna sjö. Och precis som i Västra Garnudden beror uttorkningen i hög grad på att en å har rätats ut och grävts ur så att inkommande vatten flyter rakt ut i sjön, vilket skapar problem med övergödning. Nacka kommun har då använt sig av naturbaserade metoder för en våtmarksrestaurering, för att återställa den gamla våtmarken och skapa mer liv i den men också med fördelen att den naturliga filtreringen stärkts och sjön har fått en bättre vattenkvalitet.

Se nedan link:

<https://www.nacka.se/boende-miljo/natur-och-parker/naturvarden-och-ekotjanster/biologisk-mangfald-en-uppgift-for-oss-alla/mensattra-vatmark/>

Kommunens kommentar: Se svar på granskningsyttrande 28.

36. Privatperson 59

Utsläppen av koldioxid från Sveriges förstörda våtmarker är ca 20%, lika mycket som trafiken alstrat. För att uppnå miljöklimatmålen borde också Salems kommun bättre hjälpa till. Bygger man bort våtmarken i Södra Hallsta och ersätter den i den redan befintliga våtmarken i Västra Garnudden.

- Hur kan de då bidra till att uppnå Alliansens och Salems gemensamma klimatmål?
- Kommer Uttran och Flaten att bli renare?
- Kan man spara lite av våtmarken i Södra Hallsta genom att ändra byggplanerna?
- Borttagande av många träd och trafiken på den tänkta Tvärleden kommer istället att öka Salems koldioxidutsläpp?

Kommunens kommentar: Planförslaget innebär att delar av skogsområdet kommer att tas i anspråk för bebyggelse och gårdar. Kommunen har, bland annat med hänsyn till områdets närhet till Rönninge centrum, bedömt området som lämpligt för ny bostadsbebyggelse. I RUFSS 2050 ingår Södra Hallsta i "strategiska stadsutvecklingsområden". Ett strategiskt stadsutvecklingsområde beskrivs som kommuncentrum med hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer, urbana kvaliteter och bidra till en starkare social hållbarhet. I kommunens översiktsplan beskrivs vikten att ur klimat- och miljöhänsende bygga i kollektivtrafiknära lägen. Ambitionen är att utveckla kollektivtrafiken för att möjliggöra mer förtätning/kompletteringsbebyggelse.

Viktigt att beakta är att ytorna där dammen och översilningsytan föreslås inte utgörs av våtmark. Inom planområdet finns mindre ytor som utgörs av sumpig mark. Detta går att läsa i naturvärdesinventering. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

Dammen föreslås ha tre djuphålur som syftar till sänka hastigheten på det inkommande vattnet och främja sedimentering av föroreningspartiklar samtidigt som det skapas gynnar livsmiljön för groddjur. Dammen syftar även till att sprida vattnet över en översilningsyta. På så sätt hindras att kanaler bildas där vattnet rinner snabbare mot Uttran. Översilningsytan är ca 1-1,5 hektar. Där kommer vattnet att renas ytterligare innan det når Uttran. Dessa åtgärder förväntas förbättra vattenkvaliteten i Uttran och gynna de naturvärden som finns på platsen. En återvätning av marken har många positiva effekter på bland annat groddjur och mindre hackspett. Detta går att läsa om i kontrollprogrammet och artskyddsutlåtandet.

Trots att en beräkning på nettoeffekten är komplicerat har kommunen låtit en grov beräkning tas fram efter granskningen. Denna visar att den totala effekten på klimatgaser, till följd av markavvattning i Södra Hallsta och kompensationsåtgärden i Västra Garnudden, är positiv. Se rubrik "Miljöpåverkan" i planbeskrivningen.

37. Privatperson 60

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur*

naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den *naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyser* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

38. Privatperson 61

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyse* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

39. Privatperson 62

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa

bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

40. Privatperson 63

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

41. Privatperson 64

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt* för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

42. Privatperson 65

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas

genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyse från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

43. Privatperson 66

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.*

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas.* En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

44. Privatperson 67

Jag anser inte att tillräcklig hänsyn av områdets naturvärden har tagit och håller därför inte med om bedömningen som gjorts kring detta. Håller även med flertalet andra om att fler markprover bör tas innan detta fortgår.

Ser även, precis som flera har påpekat, det som otroligt problematiskt att avvattna en våtmark från första början, men den negativa miljöeffekt det har. Jag håller även med om det presenterade bättre alternativet som medborgare föreslog i Sammanfattning av ställda frågor vid granskningsmötet den 17/11-22.

Jag vill därför att Salems kommun i detta läge drar tillbaka detaljplan för "Uttringe 1:12 m.fl. (Västra Garnudden), plan 80-81 och utvärderar alternativa lösningar som inte medför lika stora konsekvenser.

Kommunens kommentar: Planförslaget Södra Hallsta innebär att ca 1700 kvm sumpskog kommer att tas i anspråk för bebyggelse och gårdar. Kommunen har, bland annat med hänsyn till områdets närhet till Rönninge centrum, bedömt området som lämpligt för ny bostadsbebyggelse. I RUF 2050 ingår Södra Hallsta i "strategiska stadsutvecklingsområden". Ett strategiskt stadsutvecklingsområde beskrivs som kommuncentrum med hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer, urbana kvaliteter och bidra till en starkare social hållbarhet. I kommunens översiktsplan beskrivs vikten att ur klimat- och miljöhänsyn bygga i kollektivtrafiknära lägen. Ambitionen är att utveckla kollektivtrafiken för att möjliggöra mer förtätning/kompletteringsbebyggelse.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

45. Privatperson 68

Det finns många utredningar, analyser och undersökningar när det gäller planen för att ändra och utöka våtmarken i Västra Garnudden, men det är fortfarande oklart vad konsekvenserna kommer att bli. Planerna verkar betyda ett ganska stort ingrepp i området och enda eller viktigaste skälet är att kompensera för byggandet på våtmark i Södra Hallsta.

Våra kommentarer:

- Kompensationsargumentet håller inte riktigt för att Västra Garnudden är redan ett våtmarksområde.
- Det finns en risk att föroreningar sprider sig i Garnuddens våtmark och hamnar i sjön. Det skulle få precis motsatt effekt av vad planerna försöker åstadkomma.

- Mycket medvetenhet om betydelse av våtmarken för klimatet har kommit fram nyligen. Vi tycker att det är bäst att lämna och möjligtvis förstärka våtmarken i Södra Hallsta, särskilt nu att kommunen har beslutat att bli klimatneutral senast 2045.

Isåfall behövs det inte några drastiska åtgärder i Västra Garnudden.

På grund av ovanstående stödjer vi inte nuvarande detaljplanen för Västra Garnudden.

Kommunens kommentar: Viktigt att beakta är att ytorna där dammen och översilningsytan föreslås inte utgörs av våtmark. Inom planområdet finns mindre ytor som utgörs av sumpig mark. Detta går att läsa i naturvärdesinventering. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark.

Den markmiljöundersökning som genomförts i området visade inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

46. Privatperson 69

Jag vill att Salem drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:2, västra Garnudden, plan 80-81 av den 22-09-08. Detta för att utvärdera mer naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Kommunens kommentar: Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

47. Privatperson 70

Yttrande 1

Tack för ett trevligt samtal efter informationskvällen i onsdags. Jag tyckte det kom fram många intressanta synpunkter och tips om hur vi skulle gå att göra något riktigt bra på platsen. Mitt förslag är att tiden för att komma med synpunkter förlängs. Så att jag skulle kunna hinna göra en enkel planritning i stil med det som vårt samtal handlade om. Åtgärder som dessa:

Förstärk intrycket av vild natur redan där man går in i skogen, vid vägbommen. Som en entré som vågar bejaka den ruffiga skönheten i en våtmark. Plantera några lämpliga träd till exempel. Sälgsly, alkärr och bäckar har gått som en röd tråd genom mina projekt på KTH.

Bredda partier av bäcken och låt vattnet passera grusvägen under nån liten bro. Längre ner mot Uttran borde man kunna stoppa upp flödet en del enligt förslag från flera av mina grannar. På temat skogstjärn bifogar jag bilder av min egen lilla våtmark. Liknande lösningar skulle kunna användas vid sidan av den lilla grusvägen. Kanske på båda sidor och då förbundna av ett betongrör. Den stora pilen planterades samtidigt som min damm byggdes, för cirka tolv år sedan. Jag tog ett skott från en pil som växte vid vattnet vid Vinterviken. Av en enda liten gren från en pil kan man få kanske 20 små plantor, och då bara genom att ställa skotten i vatten. Med andra ord gratis... Min damm har en stadig betongkaj för att man där ska kunna fästa ett stadigt räcke. Jättestenen låtsas vara ett berg och är ditknuffad av en grävmaskin jag hyrde.

I det här skedet ger jag mig inte in i ämnet biologisk mångfald; jag är främst konstnär. Förutom när det gäller behovet av fler sälgar. Bin behöver verkligen såna tidigt på våren eftersom sälgen är först ut att blomma. Sälgar kan förökas lika enkelt som pilar.

Yttrande 2

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar på privatpersonens första yttrande: I planförslaget finns inga planer på att plantera träd. Inte heller att anlägga en kulvert under den befintliga grusvägen.

Åtgärderna föreslås koncentreras väster om den befintliga skogen, alltså den delen av skogen som inte utgör naturreservat idag. Efter åtgärderna föreslås skogen utvecklas på naturlig väg. Det enda som föreslås planteras inom området är för området naturligt förekommande, ej invasiva, och karaktäristiska strandväxter. Detta görs på platser runt dammen som behöver skyddas från erosion.

*Kommunens kommentar på privatpersonens andra yttrande:
Se svar till granskningsyttrande 9.*

48. Privatperson 71

Jag vill av nedanstående skäl att Salems kommun drar tillbaka ” av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av*

invånarens syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

49. Privatperson 72

För det första vill jag tacka för ett bra granskningsmöte och för en välkomnande dialog och öppenheten att ta in synpunkter från dom som deltog på mötet. För det andra vill jag säga att jag förstår att planeringen av Södra Hallsta har pågått länge och att viljan att sätta igång är stor. Min gissning är att viljan att börja bygga i Södra Hallsta är så stor att uppdraget till det här projektet blivit lite skevt från första början. Men jag hoppas verkligen att Salems kommun vågar ta nya modiga beslut givet all kunskap som idag finns tillgänglig gällande miljö, klimat, våtmarker och människans välmående kopplat till naturen, och driver en prestigelös och öppen dialog för att komma framåt. Jag vill gärna bo i en kommun som ligger i framkant inom dessa områden då det är absolut avgörande för vår gemensamma framtid.

I korthet vill jag att planen för Västra Garnudden dras tillbaka så att dagvatten kan renas på ett mer klimatsmart, hållbart och ekonomiskt sätt för att maximera nyttan för både miljön, klimatet, djurlivet samt för dom som bor i kommunen.

Vid granskningsmötet blev det tydligt att projektet har haft i uppgift att ”anlägga en damm” för att kompensera för bygget i Södra Hallsta snarare än att på bästa möjliga sätt hantera dagvattenrening och utsläpp i Uttran via befintliga naturliga system. Frågan om kompensation för våtmarken i Södra Hallsta samt frågan om dagvattenrening och utsläpp i Uttran bör absolut särskiljas från varandra för att på ett tydligare sätt kunna avgöra vad som är bästa möjliga lösning. Målet borde vara att i största möjliga mån bevara den miljö och natur som redan finns och har växt till sig under lång tid och som gör Rönninge unikt. Frågan hade varit en annan om dammen och skapandet av en konstgjord levnadsmiljö för djuren hade gjorts på en plats där det idag tex ligger en fotbollsplan, parkeringsplats eller något annat ”dött” område där en sådan åtgärd kunde varit välkommen. På mötet beskrevs det att bevarandet av våtmarken i Södra Hallsta inte kunde anses vara lika ”effektivt” som att bygga en stor ny damm. Men det måste då tas i beräkning att den nya dammen anläggs på en befintlig våtmark i en miljö som tar oerhört lång tid för naturen att återskapa. Värdet av Västra Garnudden (och även Södra Hallsta) har undervärderats utifrån djurlivet och värdet för människorna som bor i

områdena runtomkring. I takt med att den här planeten är helt överexploaterad så har skogen och träden en stor påverkan på människans välmående oavsett hur skogen klassificeras, dels för närheten till välmående natur samt för buller och ljud som blir påföljden av byggnader och exploatering. Planen för Södra Hallsta bör därför revideras för att bevara och stärka den våtmark som redan finns där. Det gör kompensationskravet om en ny stor damm redundant samt ger trivsammare bostadsmiljö för dom som bor i området.

Som relativt ny i kommunen så var det också intressant att så mycket information och kunskap om både Södra Hallsta och Västra Garnudden inte heller har tagits i beaktan under bearbetning av planen. Det har också framkommit att vissa politiker ombetts att inte prata med dom som gjort sin röst hörd i dessa frågor vilket är olyckligt. Detta är tydligt när jag läser Björn Kvists (M) kommentar i Salems tidning nummer 45 2022 där han säger "att vi ska anlägga ny våtmark på befintlig våtmark stämmer inte, det handlar snarare om ett gäng som inte vill ha bort våtmarken från Södra Hallsta". Dels är det inte sant och dels påvisar det att det finns en ovilja att ta in viktig information från kunniga personer i kommunen som man vill tysta ner. Vi vet mycket mer om klimatkrisen och orsakerna till den idag än för 15 år när dessa planer påbörjades. Projektgruppen och politiker bör på ett mycket bättre samarbete med de biologer, forskare, andra sakkunniga i kommunen samt dom som sitter på kunskap om kommunens historia, som har ett starkt engagemang för miljö, klimat och vattenrening. Jag är övertygad om att bättre lösningar kan tas fram snabbare om samtalen bygger på respekt för varandras kunskap och vilja att bevara det fina i vår kommun.

Det finns mycket bra information, artiklar och exempel gällande våtmark idag. Se länkar till några få exempel som visar att andra alternativ finns och är absolut nödvändiga.

<https://www.nacka.se/boende-miljo/natur-och-parker/naturvarden-och-ekotjanster/biologisk-mangfald-en-uppgift-for-oss-alla/mensattra-vatmark/>

<https://www.dn.se/sverige/darfor-har-vatmarker-blivit-en-stridsfraga/>

Bifogat ser ni också mer konkret underlag och kommentarer.

Avslutningsvis vill jag säga att anledning till att jag och min familj flyttade till Rönninge från centrala Stockholm var den vackra orörda naturen, djurlivet, skyddet och tystnaden som skapas av all omkringliggande natur som alla gör att Rönninge är unikt. Det är min högsta önskan att kommunen får förbli unik framöver också och inte sönderbyggd som andra kommuner vilket jag vet att väldigt många känner i den här kommunen när byggandet av bostäder planeras och annan exploatering planeras.

Bilaga

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera

nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyse från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: I samband med dispens och villkor om en kompensationsåtgärd sågs en möjlighet att, tillsammans med behovet av att minska fosfortillförslen i Uttran, ta fram ett förslag flera med synergieffekter. Det vill säga, restaurering av våtmark och därmed uppfylla kompensationskravet, förbättra Uttrans vattenkvalité samtidigt som området kunde tillgängliggöras för allmänheten.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790

kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

Planområdet består av drygt 5 hektar skog. Åtgärderna i planförslaget innebär nu att endast knappt 0,24 hektar av skogen avverkas för att möjliggöra för dammen. Området föreslås planläggas som naturmark och den största delen av strandskyddet föreslås återinträda, förutom för ytorna som krävs för inlopp, damm och den stigen som driftfordon kan nyttja. Dessutom planerar kommunen att införliva skogen i Garnuddens naturreservat. Det innebär att den biologiska mångfalden inte kommer att påverkas negativt utan snarare positivt. Inte minst av att en stor del mark återväts. Dessa åtgärder förväntas förbättra vattenkvaliteten i Uttran och gynna de naturvärden som finns på platsen. En återvätning av marken har många positiva effekter på bland annat groddjur och mindre hackspett. Detta går att läsa om i kontrollprogrammet och artskyddsutlåtandet.

Viktigt att beakta är att ytorna där dammen och översilningsytan föreslås inte utgörs av våtmark. Inom planområdet finns mindre ytor som utgörs av sumpig mark. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark.

För kommunens kommentar på bilagan, se svar på granskningsyttrande 9.

50. Privatperson 73

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka Detaljplan för Uttringe 1:12 m fl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur

naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarnas syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

51. Privatperson 74

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka Detaljplan för Uttringe 1:12 m fl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur

naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarnas syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

52. Privatperson 75

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka "Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.*

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyser från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

53. Privatperson 76

Hej, jag är boende i närheten och tycker det är positivt med gångstråk för att tillgängliggöra platsen. Jag har dock några synpunkter.

-Bullernivå

Det behöver klargöras hur bullernivån från tågen ändras när skogen öppnas upp. Detta påverkar boende söder om området och åtgärder för att motverka för höga bullernivåer behöver isåfall införas.

-Krävs det en damm?

Flatenbäcken är den enskilt största tillförseln av föroreningar och näringsämnen till Uttran som idag saknar omfattande dagvattenrening. De åtgärder som krävs för att förbättra vattnet i Flaten och Flatenbäcken kommer göra att färre åtgärder behövs i västra Garnudden. Detta behöver tas i beaktning när man avgör vilken åtgärd som är bäst lämpad där. En damm är ett kostsammare alternativ som kräver underhåll, till skillnad från att enbart återskapa den naturliga våtmarken. Alternativet att anlägga en damm bygger på att få ut så mycket miljönytta som möjligt för samma åtgärd (återskapade av biologisk mångfald, dagvattenrening etc). Det behövs då en sammanvägd bedömning av hur stor påverkan det faktiskt blir i västra Garnudden när åtgärder i Flaten är

genomförda. Annars riskeras en situation där kommunen står med långsiktiga underhållskostnader för en damm som på lång sikt kanske är överflödigt för vattenreningen. Dimensionerna åtgärderna efter en sammantagen bedömning på lång sikt. Kanske en mindre damm? Eller ingen alls?

-Underhåll av dammen

I detaljplanens genomförandebeskrivning nämns att området ska vara tillgängligt för maskiner vid skötseln av dammen. Det föreslås i kontrollprogrammet framtaget av ekologigruppen att djupdelen i dammen kan skötas med grävmaskin från deponiytan. Det behöver förtydligas hur detta ska göras utan att skogen mellan deponiytan och dammen kommer påverkas. Om skogen där ändå måste hållas öppen föreslår jag att flytta bryggan/platån dit och anlägga en väg därifrån till deponiytan.

-Till sist

Efter att ha medverkat på granskningsmötet har jag förstått att mycket av kritiken kring planförslaget rör naturvärdesinventeringen. Det råder delade meningar kring huruvida man ser området som våtmark eller ej.

För att undvika framtida konflikter, bjud in allmänheten till en informatinsträff för att diskutera olika synsätt på vad som är värdefull natur och hur man från kommunens sida tänker kring naturvärden.

Kommunens kommentar: Efter granskningen togs en bullerutredning fram med syfte att utreda planförslagets effekter på bullernivåerna från järnvägen till bostadshuset längs planområdets sydvästra kant. De beräknade bullernivåerna från järnvägstrafiken visade sig underskrida riktvärdena i trafikbullerförordningen och i Trafikverkets riktlinje för de utredda alternativen. Skillnaden mellan nuvarande bullernivåer och förväntade bullernivåer efter planerade åtgärder var låg. Detta beror främst på att träd inte har någon större effekt för minskning av järnvägsbullret. Däremot kan träd ha en viss maskerande effekt, det vill säga att när det blåser övveröstar suset från träden helt eller delvis trafikbullernivån i området. På så vis skulle det kunna upplevas som att bullersituationen blir sämre om träd avlägsnas. I det aktuella fallet planeras träd inom en yta om knappt 2400 kvm att tas ner. Mestadelen av skogen mellan järnvägen och bostadsområdet sparas, det vill säga de träd som ligger närmast bebyggelsen och som bidrar mest till att maskera trafikbuller. Den maskerande effekten bör därmed till största delen kvarstå. För mer se Bullerutredningen.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphål som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås. Från upplagsytan kan den första djuphållans sediment rensas via grävskopa med lång arm. Den andra djuphållan kommer att kunna driftas via den stig som anläggs väster om dammen och som görs tillgänglig för driftfordon.

54. Privatperson 77

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånarnas syn på dessa rekreativvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

55. Privatperson 78

Den föreslagna planen innehåller fortfarande så många allvarliga brister att den bör tas tillbaka och helt omarbetas.

1. Kompensationskravet som länsstyrelsen ställt på Salems kommun uppfylls inte. Västra Garnudden är redan en våtmark.

2. Kommunens sekundära syfte, att rena tillflöden till Uttran, föreslås genomföras på ett sätt som är bristfälligt analyserat. Det finns mycket evidens att dagvattendamm i absolut slutskede av ett flöde är ett riskfyllt och mycket dyrbart reningsalternativ. Alternativet med rening högre upp i flödet på flera ställen och översilning av Västra Garnudden som sista reningsåtgärd har inte undersökts ordentligt.

3. Den information som kommunen fått angående tidigare föroreningar vid platsen där dammen planeras har inte tagits på allvar och bara undersökts minimalt.

4. Kommunen har ingen förståelse för naturvärden i obrukad, orörd skog. Att planlägga och förstöra en av de sista orörda skogarna i kommunen är en icke reparabel åtgärd som påverkar kommande generationer.

5. Kommunen slarvar med informationsgivning och i dialogen med kommunens invånare. Det framkom med klarhet på granskningsmötet den 15 November då flera intresserade uttryckte hur svårt det är att förstå vilka kriterier kommunen använt vid flera av de viktiga delbeslut som diskuterades. Kommunen har också lämnat motstridiga eller felaktiga uppgifter vid flera tillfällen. Tidigt exempel är uppgiften till länsstyrelsen att ingen soptipp funnits på området och ett senare är kommunekologens påstående på granskningsmötet att översilningsalternativet var undersökt och att dess reningseffekt sämre än damm alternativet. Det finns ingen sådan undersökning. Mötet blev också dåligt på grund av bristande planering och ledning. De flesta som lämnade mötet hade många obesvarade frågor. Detta leder till opposition och frustration från alla som engagerat sig i frågan trots att alla är genuint intresserade av att förbättra kommunens miljöarbete och villiga att delta.

Det sammanfattande intrycket efter samråd och granskningsperiod är att kommunen inte har något egentligt intresse av vare sig medborgaråsikter eller förbättrad miljö. Det saknas också ansvarstagande från både politiker och anställda inom förvaltningen. Hänvisningarna till inhyrda konsulter är vanligare än någon egen analys eller hänvisning till kommunens långsiktiga mål.

En omstart för plan 80-81 behövs med en ny målformulering som inte helt och hållet är uppbounden kring länsstyrelsens kompensationskrav. Prata med de boende först, ta in experter sedan om det behövs. Sök område som kommunen äger där våtmark kan anläggas, eller behåll den som ska dräneras i Södra Hallsta. Förbättra och genomför plan för rening av tillflöden till en av kommunens största tillgångar, dess sjöar. Spar den orörda skog som finns kvar till förmån för djur och människor nu och i framtiden.

Kommunens kommentar: Viktigt att beakta är att ytorna där dammen och översilningsytan föreslås inte utgörs av våtmark. Inom planområdet finns mindre ytor som utgörs av sumpig mark. Detta går att läsa i naturvärdesinventering. Som en konsekvens av planförslaget kommer dessa mindre ytor kunna kopplas ihop och stärkas genom att ingå i en större sammanhängande våtmark.

Enligt Länsstyrelsens villkor om anläggning/restaurering av våtmark som kompensationsåtgärd för en planerad markavvattning i Södra Hallsta, tillsammans med andra parametrar som beskrivs i planbeskrivningen (se "val av område"), bedömdes Västra Garnudden som det bästa området för att rymma dessa åtgärder. Parallellt med kommunens planarbete arbetar kommunens bygg- och miljöenhet med att utreda reningsåtgärder på andra håll i kommunen, exempelvis vid sjön Flaten, för att förbättra Uttrans vattenkvalité.

Information angående tidigare föroreningar har kommunen tagit på stort allvar och utökat miljötekniska undersökningen vid ett flertal tillfällen. Den har inkluderat provtagningar av grundvatten och mark både på den gamla upplagsytan som inne i skogen. Det har totalt genomförts provtagning vid fyra separata tillfällen mellan 2020-2023.

Den första provtagningen visade på generellt låga föroreningshalter av både organiska och oorganiska föroreningar. Detta gäller jordmaterialet från både upplagsytan och området för den planerade dagvattendammen. Halterna av såväl metaller som organiska föroreningar var generellt låga och risken för spridning för majoriteten av analyserade grundämnen var mycket liten. Efter samrådet gav kommunen Atrax Energi & Miljö i uppdrag att genomföra ytterligare provtagningar i området. Provtagningarna gjordes i syfte att komplettera tidigare provtagningar avseende föroreningar som kan ha uppstått av tidigare miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet. Det togs även sedimentprover i Uttran för att i framtiden ha ett referensvärde att jämföra situationen före och efter anläggningen av dammen. Baserat på de provtagningsresultaten från den kompletterande undersökningen konstaterades föroreningsutbredning som låg. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggningskedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändigt. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås.

Planområdet består av drygt 5 hektar skog. Åtgärderna i planförslaget innebär nu att endast knappt 0,24 hektar av skogen avverkas för att möjliggöra för dammen. Området föreslås planläggas som naturmark och den största delen av strandskyddet föreslås återinträda, förutom för ytorna som krävs för inlopp, damm och den stigen som driftfordon kan nyttja. Dessutom planerar kommunen att införliva skogen i Garnuddens naturreservat. Det innebär att den biologiska mångfalden inte kommer att påverkas negativt utan snarare positivt. inte minst av att en stor del mark återvätas. Dessa åtgärder förväntas förbättra vattenkvaliteten i Uttran och gynna de naturvärden som finns på platsen. En återvätning av marken har många positiva effekter på bland annat groddjur och mindre hackspett. Detta går att läsa om i kontrollprogrammet och artskyddsutlåtandet.

56. Privatperson 79

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen

dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

57. Privatperson 80

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur*

naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den *naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys* från skogsavverkningen som planeras för dammen *saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

58. Privatperson 81

Jag vill att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (västra Garnudden)”

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

59. Privatperson 82

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga

naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreativvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreativvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

60. Privatperson 83

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stadskvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträddade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalyse från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

61. Privatperson 84

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ! Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om världen som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, utträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. *Analys av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas* liksom *jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser* på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. *Analys saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen* som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. *Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas*. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. *Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas* liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med ”våtmarkskunskap”. Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. *Analys av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas* och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En *strategisk miljöbedömning saknas* och *markprover har inte tagits* där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.

62. Privatperson 85

Jag anser inte att förslaget som presenteras tagit hänsyn till de naturvärden som berörs, de miljörapporter som finns eller länsstyrelsens yttranden. Det är också ett mycket dyrt projekt som inte har ett bevisat miljömässigt syfte.

De synpunkter som jag har på det förslag som presenteras är att

1. Den befintliga miljön i det område som avses har urskogskaraktär med en rik växtlighet och det är en naturlig miljö för insekter, fåglar och groddjur. Det är en naturlig våtmark där träden skuggar marken och skyddar från uttorkning. Sex skyddade arter är noterade inom området, två fåglar, tre groddjur och även en kärlväxt.

Att avverka detta område och bygga en konstgjord damm innebär att man förstör ett befintligt ekosystem och avlägsnar en naturlig barriär mot övergödning i Uttran.

En konstgjord infiltrationsdamm kräver regelbundet underhåll, är kostsam för skattebetalarna och vinsten för sjöns vattenkvalité är mycket tveksam och den kan rent av bli negativ.

2. Den närliggande grusplanen har under många år använts som avfallsplats för osorterade sopor, som också bränts, något som man inte tagit hänsyn till i detta beslut.

En markundersökning från 2020 visar bl.a. "att föroreningshalter av bly, kadmium, kvicksilver, koppar och PAH-H förekommer i jordytan". I ett yttrande från Länsstyrelsens sommaren 2021 som redovisas i Samrådsredogörelsen från 22-09-09 uttrycks en oro över förorenade schaktmassor.

De kompletterande markprover som Kommunen genomförde kan inte visa på de faktiska föroreningarna, då de bland annat tagits i schaktmassor som lastats på platsen, ovanpå den jord som förorenats.

De lagrade gifterna i marken kommer, om grävarbete sker och jordmassor flyttas runt, att resultera i att gift lakas ut och hamnar i Uttran.

Att sanera schaktmassor är otroligt kostsamt och jag anser inte att det är försvarbart då vinsterna med att bygga en konstgjord damm inte kan bevisas.

Min bedömning utifrån ovan är att det inte är rationellt och försvarbart att genomföra den föreslagna planen.

Kommunens kommentar: Efter granskningen har dammens storlek setts över och minskats. Det innebär mer översilning med mindre grävning i torvmarken. Dammens storlek har minskat från ca 4370 kvm till ca 790 kvm och volymen från ca 5000 m³ till ca 500 m³ samtidigt som den förväntade översilningsytan ökat från 5700 kvm till ca 10 000-15 000 kvm. Åtgärden innebär minimal grävning i torv och nedtagning av träd för att skapa en rening av Flatenbäckens vatten med hjälp av djuphålur som främjar sedimentering samtidigt som en återvätning av den äldre våtmark kan uppnås. Dessa åtgärder förväntas förbättra vattenkvaliteten i Uttran och gynna platsens naturvärde. Detta går att läsa om i kontrollprogrammet och artskyddsutlåtandet.

Finansieringen av anläggandet av dammen och inlopp ska fördelas mellan VA-kollektivet och projektet Södra Hallsta.. De tillgänglighetsskapande åtgärderna, dvs spången, sittstockar, sittbänkar, träbro, skyltning finansieras som en investeringskostnad och kommer inte bekosta VA-kollektivet.

Inom ramen för miljötekniska undersökningen, som utförts av Atrax Energi & Miljö, har provtagningar inom området och inom angränsande upplagsyta genomförts vid fyra separata tillfällen mellan 2020-2023. Prover har tagits på mark och grundvatten.

Den första provtagningen visade på generellt låga föroreningshalter av både organiska och oorganiska föroreningar. Detta gäller jordmaterialet från både upplagsytan och området för den planerade dagvattendammen. Halterna av såväl metaller som organiska föroreningar var generellt låga och risken för spridning för majoriteten av analyserade grundämnen var mycket liten. Efter samrådet gav kommunen Atrax Energi & Miljö i uppdrag att genomföra ytterligare provtagningar i området. Provtagningarna gjordes i syfte att komplettera tidigare provtagningar avseende föroreningar som kan ha uppstått av tidigare miljöfarlig verksamhet i anslutning till planområdet. Det togs även sedimentprover i Uttran för att i framtiden ha ett referensvärde att jämföra situationen före och efter anläggningen av dammen. Baserat på de provtagningsresultaten från den kompletterande undersökningen konstaterades förorenings-spridning som låg. Det finns inga indikationer eller övriga signifikanta faktorer som tyder på risk avseende spridning av föroreningsämnen till recipienten som skulle innebära fara för människor, djur eller natur i samband med anläggandet av dammen. Tvärtom bedöms åtgärderna i planförslaget kunna rena vattnet som når Uttran via Flatenbäcken.

En ytterligare provtagning genomfördes efter granskningen med tätare provtagningspunkter i syfte att klassificera de massor som avses schaktas för i samband med grävning för dagvattendammen. Detta i syfte att erhålla information om föroreningsgrad i schaktmassorna och hur massorna kan komma att behöva hanteras i samband med anläggnings-skedet. Det visade sig att föroreningsgraden i den naturliga torvmarken var låg, precis som tidigare utförda provtagningar påvisade. Därmed bedöms massorna kunna återanvändas inom området och sanering är inte nödvändig. För en mer utförlig redogörelse om provtagningarna se planbeskrivningen eller den miljötekniska undersökningsrapporten.

63. Privatperson 86

Stoppa planen om en konstgjord, kostsam dammanläggning – det finns effektiva alternativ!

Detaljplanen för Västra Garnudden är framtagen utifrån krav att kompensera för en förstörd våtmark i Södra Hallsta och intressen att skapa ett nytt stads kvarter där, och inte utifrån vad som passar för Västra Garnudden eller för kommunens invånare, klimatet, miljöproblem med sjöar och vattendrag eller kommunens ekonomi som helhet. Detta har gjort att det i planeringsarbetet saknas flera nödvändiga analyser om värden som redan finns vilka hotas genom omfattande skogsavverkning och dammanläggningsarbeten, samt diskussion om alternativa effektiva lösningar som finns tillgängliga.

Jag vill därför att Salems kommun drar tillbaka ”Detaljplan för Uttringe 1:12 mfl (Västra Garnudden), Plan 80–81, av 22-09-08 för att utvärdera mer riskfria, ekonomiskt försvarbara och naturbaserade alternativ för att stärka den naturliga våtmarken och ekosystemet som redan finns på plats.

Garnuddens våtmark är redan en våtmark med höga naturvärden och naturliga ekosystemtjänster som kan stärkas naturligt genom att den grävda, uträtade Flatenån dämms och inkommande vatten leds in i den större våtmarken som finns på plats. Då blir den blötare vilket stärker de redan höga naturvärdena med betydelse för biologisk mångfald (naturvärdesklass 2 och 3) Våtmarker som dessa bör skyddas och om möjligt stärkas. Analyser av naturbaserade, underhållsfria lösningar saknas liksom jämförande analyser av ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt för olika alternativ.

Naturliga våtmarker fungerar som filter för vattenrening. Men när diken grävs och slingrande vattendrag rätas ut – som i Västra Garnudden – begränsas denna funktion. Analyser saknas av hur naturbaserade lösningar för Flatenån och våtmarken kan stärka den naturliga filtreringen och vattenreningen som är underhållsfri och generellt rekommenderas av Naturvårdsverket. Sumpskogen dämpar dessutom ljudet från järnvägen vilket är särskilt viktigt för boenden intill våtmarken. Bulleranalys från skogsavverkningen som planeras för dammen saknas. En sådan behöver vägas in.

Den unika, orörda sumpskogen med urskogskaraktär i Garnuddens våtmarksområde har starka rekreationsvärden för många som uppskattar dess kontrast till det större, mer ordnade naturreservatet med upplysta promenadstråk, badstränder, grillplats, lekplats och utegym. Analys av invånares syn på dessa rekreationsvärden saknas liksom om hur tillgängligheten till och lärande om naturliga ekosystem kan stärkas, t.ex. genom återställande av en gångväg som tidigare funnits genom våtmarken, gärna med pedagogiska skyltar med "våtmarkskunskap". Detta behöver vägas in.

Båda våtmarkerna i Södra Hallsta och Västra Garnudden består av torvmark. När grävarbeten och torrläggning sker leder det till ökade koldioxidutsläpp vilket strider mot kommunens ambition om att bli klimatkommun, internationella policys och kunskap om klimatkrisen. Analyser av koldioxidutsläpp från båda detaljplaner saknas och avvägningar behöver göras utifrån sådana.

I Garnuddens våtmark har förorenande verksamheter funnits och det finns risk för spridning av föroreningar vid grävarbeten. En strategisk miljöbedömning saknas och markprover har inte tagits där dammen är tänkt att ligga vilket strider mot försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

Kommunens kommentar: Se svar till granskningsyttrande 9.